

СПИСАНИЕ ЗА БИБЛИОТЕЧНА ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

БИБЛИОТЕКА

ИЗДАНИЕ НА НАРОДНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“

6'2006

ГОДИНА XIII

ISSN 0861-847X

СПИСАНИЕ ЗА БИБЛИОТЕЧНА ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА

БИБЛИОТЕКА

ГОДИНА XIII. 6'2006

ГЛАВЕН РЕДАКТОР АЛЕКСАНДРА ДИПЧИКОВА

РЕДАКТОР ПЕТЪР ВЕЛИЧКОВ

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ: АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ, АНЕТА ДОНЧЕВА,
АНИ ГЕРГОВА, АНТОАНЕТА ТОТОМАНОВА, БОРЯНА ХРИСТОВА,
ДОНКА ПРАВДОМИРОВА, ЕЛЕНА ЯНАКИЕВА, ЕЛИСАВЕТА МУСАКОВА,
НИНА ШУМАНОВА, СТОЯНКА КЕНДЕРОВА
ДИЗАЙН АНИ КОЛЧЕВА

ПЕЧАТНИ КОЛИ 4.25. ФОРМАТ 16 / 70 X 100. ТИРАЖ 360.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“. 1037 СОФИЯ,
бул. „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ 88

ТЕЛЕФОНИ НА РЕДАКЦИЯТА: 988 28 11 (304, 287, 206).

E-mail dipchikova@nationallibrary.bg

ПЕЧАТНИЦА НА НБКМ. СОФИЯ 2006

РЪКОПИСИ НЕ СЕ ВРЪЩАТ. ISSN 0861-847X

*Списание „Библиотека“ честити
на своите автори, абонати и читатели
Рождество Христово
и им пожелава здраве и щастие през
Новата година!*

Събития

5 БЪЛГАРИЯ БЕ ДОМАКИН
НА ПРЕСТИЖЕН ФОРУМ

Актуално

МАЙКЪЛ ГОРМАН
8 ПРАВИЛНИЯТ И
ПОГРЕШНИЯТ ХОД

Професия

СТЕФКА ИЛИЕВА
21 ПРОЕКТИРАНЕ И ОРГАНИЗИ-
РАНЕ НА ПРОГРАМИ ЗА
ОБУЧЕНИЕ НА БИБЛИОТЕКАРИ

Юбилей

КОНСТАНТИНА НЕДКОВА
ЦЕНЯ ПОЧТЕНОСТТА,
НЕНАВИЖДАМ
ВОЙНСТВАЩАТА
26 ПОСРЕДСТВЕНОСТ. ИНТЕРВЮ С
ДОЦ. НИНА ШУМАНОВА

Съкровища в книгохранилищата

АННА АНГЕЛОВА
ЕДНА „ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА
КНИГА“ ВЪВ ФОНДА НА УБ
30 „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Минало

НИКОЛАЙ ПОППЕТРОВ
34 ЩРИХИ КЪМ БИОГРАФИЯТА
НА БОЯН ПЕНЕВ

ЛЮБОМИР КЛ. ГЕОРГИЕВ
ЕПИСКОП НИКОЛА
38 СТАНИСЛАВИЧ НАЧЕЛО НА
БЪЛГАРИТЕ КАТОЛИЦИ В
ДУНАВСКАТА ИМПЕРИЯ

Приноси

ДОНКА ПРАВДОМИРОВА
45 АКАДЕМИК ДМИТРИЙ
СЕРГЕЕВИЧ ЛИХАЧОВ И
БЪЛГАРИЯ

Любопитно

НЕЛИФЕР РУЖДИ
50 БИБЛИОТЕКИТЕ В
ГЛОБАЛНАТА ЕПОХА

ПОЛЯ ТОЛЕВА
54 КАЛЕНДАР'
2007

ЕЛХА ДЕНЕВА
59 НОВИ СПРАВОЧНИЦИ
В НЕКМ

66 ПОКАЗАЛЦИ НА СТАТИИТЕ И
АВТОРИТЕ В „БИБЛИОТЕКА“
ПРЕЗ 2006 Г.

БЪЛГАРИЯ БЕ ДОМАКИН НА ПРЕСТИЖЕН ФОРУМ

От 8 до 10 ноември т.г. в София се проведе Международната конференция „София 2006: Глобализация, дигитализация, достъп и опазване на културното наследство“. Библиотечната ни колегия имаше честта и отговорността да организира такъв престижен форум. Конференцията се проведе под патронажа на председателя на Народното събрание г-н Георги Пирински.

„София 2006“ беше част от поредица международни конференции, проведени в Канзас Сити (1995), Варшава (1997) и София (2000, 2002, 2004). Тези конференции са инициирани с цел изследване въздействието на глобализацията и промените върху библиотеки, информационна инфраструктура и общество.

„София 2006“ за четвърти пореден път бе организирана у нас от Департамента по библиотечен и информационен мениджмънт към Държавния университет в Емпория (Канзас), Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика при Софийския университет „Св. Кл. Охридски“, Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ и Съюзът на библиотечните и информационните работници (СБИР).

„София 2006“ успя да събере над 110 чуждестранни гости – експерти, специалисти, университетски преподаватели, студенти, работещи в областта на библиотечно-информационните науки, информационната инфраструктура, технологиите, музейното дело, архивите, библиотечното международно сътрудничество и информационната политика.

В нея участваха представители от над 30 страни: Албания, Австрия, България, Босна и Херцеговина, Великобритания, Германия, Дания, Естония, Испания, Италия, Канада, Камерун, Латвия, Литва, Македония, Мексико, Нова Зеландия, Норвегия, Полша, Румъния, Русия, САЩ, Словакия, Словения, Сърбия, Тайланд, Турция, Украйна, Франция, Холандия, Хърватска, Чехия, ЮАР и др. Заявки за участие в конференцията бяха направени и от колеги от Аржентина, Бразилия, Иран, Филипините и др. Сред гостите на конференцията бяха проф. Майкъл Горман, президент на Американската библиотечна асоциация, проф. Рагнар Аундонсон, президент на Европейската асоциация по библиотечно-информационно образование и изследвания, проф. Тери Уич от ИФЛА, Людмила Тихонова, научен секретар на Руската държавна библиотека – Москва, проф. Лейф Кайберг от Кралското училище по библиотечно-информационни науки в Дания, проф. Иън Джонсън от Университета „Роберт Гордън“ в Шотландия, Адолф Кнол, зам.-директор на Националната библиотека на Чешката република, Брадли Шафнер от Харвардския университет и др. В конференцията взеха участие също представители на IFLA, EUCLID, ALA и др. водещи професионални организации. Тези факти безспорно говорят за нарасналия престиж и ува-

жението към библиотечната ни колегия и за реномето на форума.

Темите на тазгодишната конференция бяха:

„Библиотеки, музеи, архиви и информационни центрове“, „Дигитализация и достъп“, „Интелектуална собственост“, „Национални и международни информационни политики и проекти“, „Опазване на културното наследство“, „Национални библиотеки“, „Инициативи на националните асоциации“, „Образование по библиотечно-информационни науки“, „Сътрудничество и коопериране“, „Дигитални библиотеки“.

Пленарните заседания на конференцията се проведоха в хотел „Родина“. В тяхната работа участваха около 250 души – чуждестранни гости и участници от нашата страна. Изнесени бяха около 60 доклада.

Незабравим миг за всички участници бе откриването на конференцията на 8 ноември. Приветствие към колегията направи лично г-н Георги Пирински, председател на Народното събрание на Република България, под чийто патронаж се проведе форумът. На откриването присъстваха г-жа Надежда Захаријева, зам.-министър на Министерството на културата, зам.-ректорът на СУ „Св. Климент Охридски“ доц. д-р Димитър Гюров, г-н Игор Чипев, директор на Дирекция „Книги и библиотеки“ в Министерството на културата, проф. д-р Боряна Христова, директор на Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, н.с. Ваня Грашкина, председател на СБИР. От името на организационния комитет на конференцията приветствия отправиха доц. д-р Александър Димчев, декан на Философски факултет

при СУ „Св. Климент Охридски“, проф. Херберт Ачлейтнер от Университета в Емпория, Канзас, САЩ, проф. д-р Боряна Христова, директор на Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, Марта Дейръп от Университета в Сетън Хоул, САЩ, и н.с. Ваня Грашкина, председател на СБИР.

Основен докладчик на конференцията беше проф. Майкъл Горман. На тържествена сесия в Аулата на Софийския университет той представи доклада си „Ролята на библиотеките за достъпа и опазването на културното наследство“. Залата се оказа тясна да побере желаещите да чуят интересното изложение на един от най-значимите библиотекосведи и библиографи на нашето време. Речта на проф. Горман представи вълнуващи идеи за развитието на библиотеките и за тяхното непреходно място в обществото. На участниците в събитието бе предоставена в превод на български книгата на проф. Горман „Нашите непреходни ценности: Библиотеките през ХХІ век“. Книгата е издадена от Университетското издателство на Софийския университет с финансовата подкрепа на Философския институт. Преводът е направен от ст.н.с. Александра Дипчикова.

На 7 ноември в Националната библиотека в рамките на конференцията бе организиран работен семинар по проблемите на опазването на библиотечните фондове „Готовност за бедствия“. Лектор бе Ранди Силвърман, специалист по опазването и консервацията на фондовете от Университетската библиотека в Юта, САЩ. В семинара участваха около 40 души от нашата страна – от регионалните библиотеки, универси-

тетски библиотеки, БАН, архивни организации, музеи и др. Координатор на семинара от българска страна бе д-р Рени Марчева. Финасирането на работната среща бе спонсорирано основно от посолството на САЩ в Република България.

В същия ден се проведе и работна среща в СУ „Св. Климент Охридски“ по въпросите на междубиблиотечното заемане с лектор Ларс Леон от ИФЛА. В нея участваха 40 колеги от различни библиотеки. Координатор на семинара бе ст.ас. Красимира Ангелова.

На 8 ноември бе организирана интересна сесия, на която бяха поканени студенти от различни страни да представят свои разработки по темите на конференцията. Млади колеги от България (специалност „Библиотечно-информационни науки“ при Софийския университет), САЩ, Гърция, Македония, Хърватска и др. демонстрираха умения, познания и желание да изграждат професионални контакти, които да са им от полза в бъдещата им реализация.

В дните на конференцията в изложбената площ на хотел „Родина“ представители на водещи световни дистрибуторски фирми за информационни източници, бази данни, библиотечен софтуер и технологии демонстрираха свои продукти. Организаторите бяха осигурили и съпътстващи инициативи за гостите, чрез които да ги запознаят с част от културата и традициите на нашата страна – посещения в Университетската и Националната библиотеки, Националния исторически музей, екскурзия до Пловдив (Стария град) и Бачковския манастир. Студенти изнесоха кратък фолклорен концерт пред гостите в Аулата на Софийския университет. Според мнения на участници конференцията е протекла на много високо научно ниво.

Повече информация може да намерите на:

<http://slim.emporia.edu/globenet/Sofia2006/Index.htm>

<http://www.lib.bg/>

Предстои публикуването на сборник с докладите от конференцията.

Новини

Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“, Община Лом и Народното читалище „Постоянство“ – гр. Лом организираха на 15 ноември т. г. представяне на книгата на Васил Божинов „150 години Ломски драматичен театър“.

„Театъра обикнах още от ученическите си години – изповядва авторът. – Първата пиеса, която е оставила траен спомен у мен, е „Неразделни“ от П. П. Славейков. Присъствах всяка вечер на репетициите на артистите-гимназисти.

Научих почти целия текст на пиесата. Беше ми много интересно. А бях на 16 години...

През годините съм имал възможност да се радвам на внушителни постановки на Ломския драматичен театър... Изпитвах истинска естетическа наслада, особено от оригинална режисура, актьорско майсторство, прекрасна музика, хубава сценография.

Силни и трайни спомени у мен оставиха много наши именити артисти“.

Васил Божинов е бил директор на базовото училище „Христо Смирненски“ (сега „Константин Фотинов“), близо 35 години е участвал в ръководството на читалище „Постоянство“.

Сега живее в Плевен и членува в дружеството на плевенските писатели.

ПРАВИЛНИЯТ И ПОГРЕШНИЯТ ПОДХОД

РОЛЯТА НА БИБЛИОТЕКИТЕ
ЗА ДОСТЪПА ДО КУЛТУРНОТО НАСЛЕДСТВО
И НЕГОВОТО ОПАЗВАНЕ

МАЙКЪЛ ГОРМАН

Какво се случва със записаната памет на човечеството във „века на информацията“?

Писмеността е създадена преди повече от осем хилядолетия. През този период сме натрупали изобилие от текстове (често съпроводени от изображения), които едва ли могат да се преброят и които представляват най-голямата и най-значителната част от паметта на човечеството. Това е съкровищница на мисълта на мъртви и живи, която преодолява пространството и времето. След въвеждането на книгопечатането от западната цивилизация преди пет века тези текстове нарастват експоненциално. Значението на създадения на Запад печатен кодекс („книгата“) е голямо не само поради същинската му стойност, но защото е доказано, че това е най-добрият начин да се разпространява и едновременно с това да се запазва текстовото съдържание на паметта на човечеството. Винаги са съществували текстове и в други формати (записани на ръка върху хартия, пергамент или свитъци, папирус и палмови листа, издълбани върху камък или глина, отпечатани върху метал, във вид на изображения на микроформи, създадени по цифров път и т.н.), но по отношение на разпростра-

няването и опазването никой от тези методи не може да се сравнява с книгата, особено когато се отнася за дълги, сложни текстове. И все пак, трябва да се изтъкне, че важни са *текстовете*, а не носителят, който ги съдържа. Казваме, че вярващите във великите монотеистични религии почитат техните свещени книги, но може би е по-точно да кажем, че те почитат „свещените текстове“.

Съществуването на тези текстове и нарастващото разнообразие от други форми на физическо представяне на паметта на човечеството доведе до създаването на една ерудирана общност, която прехвърли националните граници далеч преди прехвалената комерсиална глобализация от края на XX и началото на XXI в. Много преди да заживеем в сянката на съмнителния морал на съвременните транснационални компании и хората по цял свят да усетят последиците от модерната глобализация, вече е съществувала световната общност на учените и учещите се, обединена в търсене на истина и мъдрост от писмените паметници на човечеството, достъпни в големите световни библиотеки. Тази общност е била предана най-вече на науката и на търсенето на истината, а

не на ограничеността на феодални и национални образувания. В известен смисъл такова обединяване на учените и изследователите съществува и днес. В противоречие с някои схващания, че съвременните технически нововъведения застрашават основата на тази общност – културата на знанието, в повечето случаи именно те я подпомагат.

Този доклад попада в контекста на продължаващите интелектуални спорове за господството, за добро или зло, на компютрите над редица аспекти на нашия физически и духовен живот. В най-крайния си вариант това схващане може да се намери в написаното от теоретиките на интензивното взаимодействие между хората и машините до степен на сливането им в обща същност. Още през 1950 г.(1), основателят на кибернетиката Норберт Винер предупреждаваше за подобно развитие в мисленето:

„При тях (машините за комуникация) дори се появява съществуването на ужасяващата възможност да заместят човека в редица случаи, в които той е бавен и неефективен... Съществува сериозен морален риск онези от нас, които се занимават с изследвания в областта на конструирането и изобретенията, да разширят обхвата на нашето постижение. Що се отнася до широката общественост, също така сериозна е опасността да се предположи, че, откривайки нови възможности, ние, учениците и инженерите, по този начин непременно оправдаваме и дори насърчаваме експлоатацията.“

По-нататък Винер се възмущава от всяко нехуманно използване на човешки същества и всички системи, които потискат

хората и ги превръщат в автомати – „...проводници на предполагаема по-висша нервна система“(2). Макар думите на Винер да се отнасят за теорията на комуникацията и взаимодействието човек-машина, тези забележки както и други подобни в неговата книга, са обвинение към антихуманните аспекти на научното управление (за това ще стане дума по-късно).

В цялото днешно бръщолеване и безразсъдно възприемане на твърдения за „века на информацията“, „постмодерните общества“ и т.н. можем да установим пролуките в съвременното мислене, чрез които се разграничават информацията от записаното знание, консуматорската и информационната култура от културата на учене и размишление, контролът над съзнанието, цензурата и конформизма от свободата на мисълта и научното дирене, водените от стремеж към печалба информационни технологии и научно управление от хуманизма, неограничаваната креативност от духовността. В много отношения, от една страна, в тези дебати господства индивидуалистичният материализъм, според който стремежът към притежание, достъпът до „информация“ и забавление са движещата сила за осигуряване на физически комфорт за отделния човек в едно общество, което по парадоксален начин изисква тези желани неща да се заплащат с цената на конформизъм. От друга страна в тях доминира реализацията на личността чрез познание, а това е истински индивидуализъм, който отново по неочакван начин често се изразява в служба на обществото и вяра в моралното задължение към него.

Важна характеристика на това състезание на ценности е девалвацията на

четенето и на културата на печатното слово от онези, които застават на страната на материализма. Макар почти всички да са съгласни, че грамотността е важна за децата, подтекстът в дискусията около дигитализацията на книгите и „неизбежното господство“ на електронните книги и т.н. е, че във „века на информацията“ последователното четене на сложни текстове не е необходима част от разумния живот. Както вече казах, аз съм привърженик на „книгата“ само защото тя е очевидно най-добрата форма както за задълбочено четене, така и за опазване на текстуалната част от научната памет на човечеството. Ако се окаже, че някой друг формат е по-подходящ за тези цели, аз ще го възприема. В края на краищата най-важен е фиксираният и автентичен текст, създаден от автора, а не носителят на този текст. Предаността си към текста поставям на първо място, а привързаността ми към книгата е утилитарна(3).

И за да не помислите, че грамотността е просто инструмент за учене, а не същност на цивилизацията и начин на живот, обърнете внимание на тези случайно попаднали ми думи от рецензията на една книга, посветена на кариерата на бившия министър-председател на Италия Берлускони:

„Разказът проследява упадък от идеализма и интелигентността на културата на печатното слово към един свят, в който движещи сили са личността, известността, парите и контролът върху медиите.“

Този цитат е нагледен пример (тук става дума за Италия, но това се отнася за целия западен свят) за степента и резултатите от това плавно отдалечаване

от вкоренената в четенето и ученето култура — развитие, което е засегнало всички нас и ни е поставило в пост-модерния свят, характерен с неграмотност или полунеграмотност, с надмощие на верската екзалтация над разума и визуалното над текста, с вярата, че преходната „информация“ е по-важна от трайното знание. Относително лесно е да се изредят многобройните развития от последните тридесетина години, които са причина да стигнем до това състояние — повсеместното разпространение на телевизията и персоналните компютри, възхода на културата, обединяваща информация и развлечения, изоставянето на обучението в четене, писане и граматика за сметка на изразяването на личностната индивидуалност и привидната грамотност, егалитарния импулс за въставане срещу каноните, безпринципността и отчуждението на самотните тълпи, манипулативната политическа култура. Далеч по-трудно е да се разбере дали тези явления са временни или са взаимосвързани причини и симптоми на сериозна промяна в нашите общества, приоритети, начини на живот, образователни системи, политически дискурс и ценности, която може да се сравнява с такива исторически вододели като разпространяването на печатни текстове в Европа през XV в. или индустриалните революции от XIX в.

Според мен такива сравнения не са подходящи. Вярвам, че различните културни и образователни институции (включително библиотеките) могат да се обединят и да подкрепят ученето и грамотността срещу свличането към информационното забавление и духовната пустота. Предлагам тук да очерта

съвременното състояние на библиотеки-те и предизвикателствата пред тях, да призовем към отхвърляне на две непри-същи за тях системи, които днес господ-стват над библиотечния дискурс и прак-тика, да обсъдим същността на култур-ното наследство и ролята на дигитални-те документи в него и да предложим съ-юзяване на културните институции в пра-вилната насока на бъдещото развитие.

Какво се случва с библиотеките във „века на информацията“?

Следните думи са написани в края на 40-те години на XX в.: *„От това ми-нало до нас е достигнало нещо, което можем да наречем библиотечна вяра. Това е основната, дотолкова общоп-риета, че често неспоменавана увере-ност в достойнствата на печатното слово, чието четене само по себе си е благородно занимание, а от запазва-нето му зависят толкова много съ-ществени за нашата цивилизация ценности“*(4).

Ако трябва да съобразяваме разби-рането си за ролята на библиотеките със статиите, публикувани в съвременните професионални списания, бихме заклю-чили, че библиотечната вяра в четенето и грижата за него са минало за една би-блиотечна среда, където господстват новаторското използване на технологи-ите и прилагането на теориите на науч-ното управление.

Известният изследовател на истори-ята на библиотеките Уейн Уейгънд по-сочва, че често срещаното мнение, че библиотеките са част от света на инфор-мацията, всъщност е плод на неразби-ране. Професор Уейгънд се стреми да докаже значението на библиотеката като

институция и средище за развитие на културата (особено чрез четенето), со-циално взаимодействие и създаване и обмен на обществен капитал(5). Всъщ-ност информацията е част от света на библиотеките, а не обратното. Освен това, те имат далеч по-сложни и по-важ-ни грижи от съхраняването и предава-нето на информация. Възприемайки тази представа за библиотеките и тяхната роля, осъзнаваме, че макар безспорно технологията да е основен инструмент за постигане на някои от техните цели, библиотечният труд и обслужването са по-важни от всяка конкретна комуника-ционна технология. Казано по-просто, за библиотеките приоритет имат послани-ята, които се съдържат в записаната памет на човечеството, а носителите, чрез които се предават тези послания, имат второстепенно значение. Това раз-биране поставя библиотеката в контек-ста на общата картина на културното развитие и познанието на човека и я при-числява към обществените институции, които подпомагат образованието, зна-нието, общественото единство и възви-шените стремежи на човечеството.

Погрешният път

Наскоро беше публикувано следно-то съобщение за една библиотека в Сан Франциско, Калифорния: *„От първи ок-томври библиотеката на Морския му-зей в Сан Франциско, която прите-жава най-голямата и качествена ко-лекция от материали за корабопла-ване и океанология по цялото тихоо-кеанско крайбрежие, ще бъде затво-рена за посетители и ще може да бъде ползвана само след предварителна уго-ворка“*(6). Това означава, че хората ще

трябва да правят заявки, за да работят с огромната сбирка от морска литература, която включва 32 000 тома книги, специализирана колекция от материали за китоловство, сборници с моряшки песни и над 900 звукозаписа на автентични разкази, свързани с морето. Библиотеката, която откакто е открита през 1947 г. досега, е приемала посетители пет дни в седмицата, вече ще разчита повече на интернет, отколкото на прякия контакт с ползвателите и изследователите. Решението за това е взето от Кейт Ричардсън, директор на морския парк, която заяви, че промените се налагат по финансови съображения и заради новите условия. „Навсякъде по света библиотеките са изправени пред необходимостта да влязат в XXI век“, заяви тя. Според нея, ползването на интернет е „съвременният начин за научни изследвания“ (7).

Може ли да съществува по-синтезиран израз на огромното неразбиране на ролята на библиотеките от това заявление? Да оставим настрана факта, че затварянето на библиотека и ограничаването на обслужването в нея едва ли представлява „влизане в XXI век“ и да се съсредоточим върху твърдението, че ползването на интернет е „съвременният начин за научни изследвания“. Някога думата „научно изследване“ означаваше „критично и задълбочено проучване или експериментиране, което има за цел откриване на нови факти или тълкувания“. Днес „научно изследване“ често значи малко повече от установяване на случайни откъслечни сведения с помощта на машина за търсене. Масовата заблуда, че може да се върши сериозна научна работа с помощта на търсачки в интернет, се

отразява неблагоприятно на отношението към библиотеките и другите културни институции и на политическите решения, свързани с тях.

През периода от края на 60-те до края на 80-те години на миналия век библиотеките и библиотекарите поеха неправилния път. Последниците за тях, за библиотечното образование и за бъдещето на библиотекознанието бяха сериозни и пагубни. Тази неправилна насока се характеризираше с възприемането и подчинението на две системи – научното управление и компютърната информационна технология, които в крайна сметка са противоположност на непреходните ценности и мисията на библиотеките. Казвам, че те са противоположност, тъй като онова, което представлява ценност за техните защитници – бързината, продуктивността, икономическата ефективност и предпочитанието към информацията, а не към знанието, не е приоритетна цел на библиотеката и библиотекарите и още по-малко на онези многобройни културни институции, с които библиотеките се родят и с които споделят общи ценности. Тази неправилна насока има алтернатива. Културните институции имат задължението да възприемат автоматизацията и мениджмънта в тяхното реално измерение – инструменти, които, ако се използват по подходящ начин, могат да допринесат за постигането на целите на библиотеките, но в никакъв случай не се възприемат като основни движещи сили на библиотекознанието.

Предложих определение на библиотекознанието, в основата на което стои писмената памет на човечеството, това огромно количество послания и доку-

менти (съставени от текст, образи, звуци и символи) във всички форми, използвани от хората от появата на писмената и визуална комуникация преди хиляди години до днес. Ако приемем тази гледна точка, библиотекознанието може да се разглежда като поле на действие на онези професионалисти, които:

- събират и предоставят достъп до подбрани подмножества от писмената памет на човечеството (библиотечните фондове – материални и виртуални);
- организират и описват тези подмножества, за да може в тях да се търси;
- оказват съдействие и подпомагат ползването на писмените паметници;
- работят, за да осигурят интегрирането на подмножествата, за които носят отговорност, за да се постигне глобален достъп до цялата писмена памет на човечеството;
- посвещават се на опазването и предаването на писмените паметници на поколенията.

Това широко определение влиза изцяло в противоречие с разбиранията на онези представители на професията, чието мислене е подчинено на материализма, теорията на управлението и информационните технологии, тъй като тези възгледи и културни нагласи са несъвместими с мисията и целите на библиотеките.

Епохата на научното управление и възходът на информационните технологии започнаха непосредствено след края на Втората световна война (след 1945 г.), но в САЩ те добиха популярност в края на 60-те години. Преглед на томове от *Library literature*(8) от 1967–1969 и 1970–1971 г. показва първата им поява в света на библиотеките. В предметни-

те показалци на тези томовете не се среща нито *научно управление*, нито *информационна технология*, а статиите на тези теми са предметизирани под близки понятия. Например, книга и доклад от конференцията върху анализ на информационните системи в университетските библиотеки(9) са предметизирани под рубриката *Колежански и университетски библиотеки – администрация* и са групирани с многобройни статии, посветени на теми като организационни структури, персонал и конкретни случаи от практиката, съществуващи от периода преди появата на научното управление. По същия начин е подхождено и към една статия с провокативно заглавие за теорията на управлението и обществените библиотеки, публикувана в Лондон през 1971 г.(10). Докладът на Хенриет Аврам за пилотния проект MARC(11), който е събитие в развитието на библиотечната автоматизация, може да се намери в този том наравно с други материали, отразени под рубрики като *Компютри, Информационни служби, научен и технически, Автоматизация на библиотечните процеси, Търсене и извличане на информация – технология*. Повечето от тези статии са посветени на теми отпреди информационната технология като научни и технически данни, автоматична езикова обработка, автоматични системи за каталогизация, комплектуване и обслужване и използване на компютри в националните библиографии. За първи път научно управление и информационни технологии се появяват с няколко записа в *Library literature* отпреди повече от 35 години. Може обаче да се остане с впечатлението, че както идеите за управ-

ление, така и компютрите и останалите технологии по онова време са възприемани по-скоро като устройства, които ще направят тогавашните библиотеки по-ефективни при предоставянето на услуги, а не като революционни нововъведения, които ще бъдат движеща сила за съществена промяна на библиотеките и библиотекознанието.

Научното управление или комерсиалният подход към библиотеките се основава до голяма степен на непроверени предположения. И както не си струва да се живее неосъзнат живот⁽¹²⁾, така и големите промени в библиотекознанието, предизвикани от неосъзнати предположения, се превръщат в празнота и недоволство, засилвани от своята неопределеност. Ето едно твърдение, взето от излязла наскоро книга, чиято обосновка се основава изцяло на поредица от подобни непроверени предположения: „...библиотеките не се състезават помежду си за оцеляване в глобалния пазар. Тогава, каква е причината за тази натрапчива и дори перверзна загриженост за клиентите? Възможно е отговорът да се крие във факта, че и библиотеките започват да признават, че клиентите могат да избират по какъв начин да задоволят своите потребности от информация и че в някои случаи изборът е причина все повече от тях може би завинаги да ги напускат. Интернет със своя почти неограничен потенциал, изключителна леснота и съвсем евтин (и дори безплатен) достъп получава застрашително предимство като конкурентен източник на информация“⁽¹³⁾.

Посочвам този пример като заместител на безбройните текстове за управлението на библиотеките във „века на

информацията“ и като полезна илюстрация на целия, все повече налагащ се и рядко оспорван начин на мислене. Той започва с допускането, че може да се прави сравнение между библиотеките (и други подобни институции, чиято дейност не е подчинена на печалбата) и търговските предприятия в условията на глобалния пазар, когато ценностите и мисията на едните са съвършено различни от тези на другите. Той продължава с характеристиката (породена от неправилното сравнение) на ползвателите на библиотеката като „клиенти“, които са склонни да задоволяват „информационните си потребности“. Библиотеките не съществуват и никога не са съществували само за „информация“ и представянето им по този начин има две отрицателни последствия. Първото и най-очевидно е, че съсредоточаването върху информацията пропуска ролята на библиотеката като централно място за общността, като пазител и вход към писмената памет на човечеството, като основен участник в движението за грамотност и като образователна институция. Втората последица се състои в това, че с концентрирането върху „информация“, „клиенти“ и т.н. прилагането на научно управление изглежда приемливо. Така тенденцията да се омаловажи библиотеката в съчетание с жаргона на бизнеса стеснява нейната роля до положението на магазин. Отгоре на всичко, в този библиотечен „магазин“ се предлага една-единствена стока – информация – и той се конкурира с други магазини, които предлагат същата стока и могат да привлекат трайно „клиентите“ му. Тук ясно можем да видим как концентрирането на вниманието само върху

„информацията“ и дигиталните записи и изключването на по-съществените неща като ученето, знанието и огромното количество писмени паметници, които не са в дигитална форма и е малко вероятно да бъдат дигитализирани, е тесногръдо упражнение, което завършва с абдикиране от много други функции на библиотеките.

Културното наследство и записаната памет на човечеството

„Културно наследство“ е широко използван термин, с който се означават всички свидетелства за съвременни и отминали култури. Той обхваща всички творби и идеи, изразявани от отделни хора, човешки общности и групи. Становището на Културната секция на ЮНЕСКО, цитирано по-долу, очертава експанзивното и разширяващо обсега си определение на културно наследство: „Дока-то в миналото наследството включваше само монументалните останки от култури, постепенно към него се прибавиха нови категории като нематериално, етнографско или индустриално наследство. ... Причина за това е фактът, че днес се вглеждаме по-внимателно в човешкия род, в драматичните изкуства, езиците и традиционната музика както и в информационните, духовни и философски системи, на които се основава творчеството. Затова съвременното понятие за наследство е отворено и отразява всяка частица на живата култура наравно с културата от миналото“ (14).

Всички човешки творби и идеи, споменати в този параграф, са подходящи за дейността на библиотекарите в сътрудничество с професионалисти от дру-

ги културни институции (вж по-долу). След това Културната секция на ЮНЕСКО разглежда ролята на библиотеките за културното наследство и опасности-те, които заплашват тази роля.

„Документалното наследство, събрано в библиотеки и архиви, представява значителна част от колективната памет и отразява разнообразието на езици, народи и култури. Но тази памет е крехка. Значителна част от световното документално наследство изчезва по „естествени“ причини: хартията се влияе от киселината и се разсипва на прах, а кожата, пергаментът, филмът и магнитната лента се повреждат от светлината, топлината, влагата или праха. Необходимо е, на първо място, незабавно да се осигури опазването с най-подходящи средства на документалното наследство със световно значение и да се насърчава опазването на наследството с национална и регионална стойност. Важно е също така, това наследство да стане достъпно за възможно най-много хора в страните, където то се съхранява, или извън техните граници, като за това се използва най-подходящата технология“ (15).

По-нататък това общо виждане за нетрайността на документалната памет на човечеството се конкретизира по отношение на дигиталните документи.

„Културните и образователни ресурси по целия свят все по-често се произвеждат, разпространяват и ползват върху дигитални, а не върху хартиени носители. Създаденото в цифрова форма и достъпно он-лайн документално наследство, включител-

но електронните списания, уеб-страниците и базите данни он-лайн, днес са интегрална част от световното културно наследство. Дигиталната информация обаче е обект на бързото остаряване на техниката или изхабяване... Необходимостта да се съхрани и да се представи в достъпен вид тази нова форма на културно наследство изисква международно съгласие за нейното събиране, опазване и разпространение. Ръководно начало при разработването на тези принципни положения трябва да бъде приспособяването и развиването на прилаганите днес мерки, процедури, правни инструменти и архивни техники“ (16).

По отношение на опазването на дигиталните документи и ресурси, особено онези от тях, които са създадени и съществуват само в цифрова форма, предстои решаването на много проблеми. Те са огромни и стават все повече. Между тях са:

- невъзможността за ползване поради честите промени в технологията;
- неспособността лесно да разграничаваме малкото съществени дигитални ресурси, които имат трайна стойност, от повечето дигитални документи, които имат местно и временно значение, или изобщо не са ценни;
- фактът, че милиони дигитални документи и ресурси не са каталогизирани и дори са непознати и е трудно да се търсят, извличат и идентифицират по какъвто и да е начин;
- огромните финансови средства, които са необходими за създаването и поддържането на дигитални архиви;
- присъщата на самите дигитални документи изменчивост и нетрайност.

Никоя агенция или категория инсти-

туции не би могла да разреши сама тези проблеми. Необходими са съгласувани и кооперирани действия на всички институции, които изреждам по-долу.

Опазване и предаване на поколенията

От самия термин „културно наследство“ ясно личи задължението то да се предава на бъдещите поколения. Думата „наследство“ означава нещо, което е предадено или получено от предшественик. За да може да се осъществи този трансфер между поколенията, обектът на културното наследство трябва да бъде записан и запазен. Онова, което съществува временно – танцът, песента на барда, религиозният ритуал, не може да се предаде (т.е. не е част от наследството), ако не е описано и записано по начин, който да осигури предаването на събитието. За пример могат да послужат много езици, които, за съжаление, са застрашени от изчезване. За да се запази такъв език като част от световното културно наследство след смъртта на последния човек, който го е говорил, можем да разчитаме само на текстове, транскрипции или записи.

Поради това, за целите на този доклад и в подкрепа на постановките, които искам да поставя на разискване, тук се спирам само на онези аспекти на културното наследство, които са веществени или записани. Това определение обхваща всички видове текст (печатен, дигитален или в друга форма), звукозаписи, филми и видеозаписи, изображения (произведения на изкуството, фотографии, отпечатьци и т.н.), триизмерни предмети, създадени от човек (скулптури и т.н.), мултимедийни произведения и всички останали „документи“, сътво-

рени, записани или възприемани от хората като такива(17). Тази дефиниция съзнателно пропуска онези аспекти на културното наследство, които не са записани или материализирани по друг начин. Особено устната култура (с нейните традиции, ритуали и редица други събития, които нямат материален характер) може да бъде изучавана, организирана, запазвана и общодостъпна, ако нейните съставни части се запишат в една или друга форма – звукозаписи, транскрипции, хореографии, филм и т.н.

Правилният път

Вече споменах неправилния път, който според мен са поели библиотеките през изминалите десетилетия, и сега бих искал да се спра на правилната посока, която е възможна и ще ни осигури съюзници в рамките на една споделена култура, осигуряваща процъфтяване и просперитет за библиотеките. Съдбата ни не зависи от културата на материализма, на информацията и на технологиите, свързани с култа към нея, или от доктрините за анализ на ползите и разходите, проповядвани от теоретичите на научното управление. Тя е подвластна на съвместната работа с редица културни институции, които се занимават с организация, опазване и предаване на поколенията на онази всестранна изява на културното наследство във всевъзможните му записани форми, която се нарича памет на човечеството. Политиката и действията на тези организации и институции са близки до политиката и действията на библиотеките, защото те участват в:

- работата с елементи на записаната памет на човечеството и общото ни културно наследство;

- подпомагането на ползването на записаната памет на човечеството, като поощряват културата, ученето и създаването на ново знание;

- отдадени са на опазването на културното наследство във всичките му аспекти и предаването на паметта на човечеството на бъдещите поколения.

Библиотеките трябва да се съюзят със следните институции, организации и групи и да създадат структури, основани на общности по интереси (примерите са взети от *Europa World of learning*(18):

- **Архиви.** Тези важни институции съхраняват ръкописни и печатни текстове, звукозаписи, филми и видеозаписи, изображения, артефакти и предмети. Те може да са свързани с определени събития, личности, институции, географски обекти и различни други теми и да са ограничени до една форма на комуникация (например Националният фотографски архив (National Photographic Archive) в Дъблин, Ирландия) или да обхващат различни по форма материали (например Архива на град Уестминстър (City of Westminster Archives) и Центъра за местна история (Local History Centre) в Лондон). Така или иначе голяма част от тяхната ежедневна работа и политика, макар и в подробностите да се отличава от тези на библиотеките, се основава на общ подход към дейности като подбор, каталогизация, осигуряване на достъп и опазване. Затова архивите са област, която с опита си в сътрудничеството с библиотеките може да бъде полезна за насоката, която предлагам.

- **Музеи.** Музеите са институции, които „са посветени на събиране, запазване и излагане на предмети от дълготраен интерес или ценност“. Тези „пред-

мети“ може да са сътворени (различни видове артефакти или документи) или открити от човека (минерали, скъпоценни камъни или вкаменелости). Музеите могат да бъдат общи (показващи свидетелства за историята на цели цивилизации), национални, регионални и местни или може да са посветени на определена тема или личност. Като примери за разнообразни по характер музеи могат да се посочат музеят Троубридж Гордж (Troubridge Gorge Museum) в Шропшър, който документира ранната история на индустриалната революция, Националният археологически музей в София и Музеят на римската цивилизация (Museo della civiltà romana) в Рим, в който са показани експонати от историята на града. На практика дейността на музеите и библиотеките съвпада отчасти в областта на сбирките от текстови материали, които притежават и двете институции. В по-широк смисъл, всяка от тях извършва подбор и каталогизация, осигурява достъп и опазва документи и предмети в своята област и, чрез взаимодействието с други колекции, участва в представянето и опазването на културното наследство на човечеството.

• Художествени галерии и институти.

В известен смисъл тези институции са специализирани музеи, които съсредоточават дейността си върху произведения на изкуството (творби на изящното изкуство – картини, графики, скулптури, керамика и др., чието основно предназначение е естетическо, а не познавателно) от различни епохи и култури. Примери за тях са Колекцията Уолъс (Wallace Collection) в Лондон, която съхранява многобройни предмети на изкуството и картини от Западна Европа,

Националната художествена галерия в София, представяща съвременно българско изкуство, икони и църковно изкуство, и Музеят на съвременното изкуство Луизиана (Louisiana Museum of Modern Art) в Хумлебек, Дания, посветен на модерното изкуство в Дания и чужбина. Частичното застъпване на задачите между музеите, библиотеките и архивите в широкия контекст на културното наследство е очевидно. Тук отново откриваме общите дейности по подбор, каталогизация, осигуряване на достъп и опазване този път по отношение на произведения на изкуството, но те се ограничават в същите морални рамки, движени са от същите стимули и са подчинени на същата мисия.

В центъра на всеки мащабен план за обединяване с цел опазване на паметта на човечеството и насочване на проблемите на културното наследство към основните задачи на подбора, каталогизацията, осигуряването на достъп и опазването, стоят библиотеките, архивите, музеите и галериите. Известна роля обаче могат да играят и други институции, които не са пряко заинтересувани:

• **Научни дружества и научноизследователски институти.** Макар основните задачи на тези асоциации и институции да не са свързани със събирането на документи, съдържащи или пренасящи знание или естетическа наслада, те се занимават с изучаването на отделни аспекти на изкуствата и науката и в много случаи със създаване на ново знание, което след неговото документиране става част от паметта на човечеството и от нашето общо културно наследство. Нека посочим само няколко от десетките хиляди научни дружества: Британското дружество за древни паметници (Ancient Monuments

Society), Българското филологическо дружество в София, Японския институт за ландшафна архитектура в Токио и Италианския институт за палеонтология на човека (Italian Institute of Human Paleontology) в Рим. Всички те публикуват научни списания, поддържат библиотеки и подпомагат изучаването на научната дисциплина, с която се занимават. Поради ангажираността си с тези дейности, те са естествени съюзници в търсенето на общ подход към културното наследство. Това се отнася и за много научни институти като Британската група за текстилна технология (British Textile Technology Group), Института по тракология в София и датския Национален институт за социални изследвания (National Institute of Social Research) в Копенхаген.

• **Сценични състави.** Някои аспекти на културното наследство се осъществяват само чрез представления – танц, музика, драма и др. За да станат част от записаната памет на човечеството, такива представления трябва по някакъв начин да се запишат, но необходимото условие за записа е да се състои самото представление. Затова сценичните състави и институциите, които създават условия за реализирането на тяхното творчество, са важни фактори за напредъка в опазването и предаването на поколенията на културното наследство.

Повтарям, че отхвърляйки господството на информационната технология и научното управление, аз не твърдя, че библиотеките и мрежите от културни институции, в които бих желал те да участват, трябва да се въздържат от предимствата на компютрите като инструменти и на дигитализацията като стратегия. Не настоявам също, че трябва да се отхвърля

добрата управленска практика, стига тя да се осъзнава и използва в контекста на хуманността и културата на знанието. Искам да изтъкна, че всички културни институции трябва да възприемат като мисия осигуряването на оцеляване на записаното човешко знание и на свидетелствата за миналото, които съставят нашето общо културно наследство.

Призовавам към двустранни и многостранни структури и споразумения (включително приемане на общи принципи и стандарти, политики и процедури) между библиотеките и институциите, които изброих по-горе. Те ще си поставят за задача да обединят ресурсите и да впрегнат енергията и опита си за осъществяване на общи задачи и особено на благородната цел записаното човешко знание и културното наследство, съдържащо се в него да бъдат организирани, опазени и предадени на поколенията. Такива структури и споразумения могат да се създават на всички нива – международно, регионално (на географски или езиков принцип), национално, областно или щатско и местно. На карта е поставено бъдещето на цивилизацията, основана на знанието. Библиотеките имат избор. Можем да продължаваме да се вглеждаме в себе си и да вървим към упадък и безсъдържателност, или да работим заедно с културните институции, които са наши естествени съюзници, и да създаваме пространни структури за разцвет на знанието и ученето и осигуряване на опазването и предаването на поколенията на културното наследство.

*Преведе от английски
Александра Дипчикова*

Бележки

1. **Weiner, Norbert.** The human use of human beings. Cambridge, Mass.: Houghton Mifflin, 1950.

2. Цит. съч., с. 16.

3. **Jones, Tobias.** The Illusionist: review of „The sack of Rome“ / by Alexander Stille. The nation, October 2, 2006, p. 30.

4. **Garceau, Oliver.** The public library in the political process: a report of the Public Library Inquiry / by Oliver Garceau and others. New York: Columbia University Press, 1949, pp. 50–51.

5. **Weigand, Wayne.** Out of sight out of mind: why don't we have any schools of library and reading studies? *Journal of education for library & information science*; Fall 97, Vol. 38 Issue 4, p314, 13p и Weigand, Wayne. The library as place. *North Carolina libraries (online)*, Fall/Winter2005, Vol. 63 Issue 3/4, p. 76–81.

6. San Francisco chronicle. September 15th, 2006.

7. **Webster's** Third new international dictionary of the English Language. Springfield, Mass: Merriam Webster, 1976.

8. **Library literature: an index to library and information science** / edited by Jane E. Stevens. New York: H.W. Wilson, 1970 and 1972.

9. **Burkhalter, B. R.** Case studies in systems

analysis in a university library. Scarecrow, 1968 and Mackenzie, A.G. Systems analysis of a university library. B Anglo-Czech Conference of Information Specialists [proceedings]. Archon, 1970.

10. **Jones, K. H.** Management theory and the public library: technique or revolution? *Library Association record*, Jan. 1971.

11. **Avram, Henriette.** MARC pilot project, final report. Washington, DC: Library of Congress, 1968.

12. Cократ.

13. **Hernon, Peter** and John R. Whitman. Delivering satisfaction and service quality. Chicago: ALA, 2001, p.ix.

14. UNESCO. Culture.

<http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php URL_ID = 2185 & URL_DO = DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html>

15. UNESCO. Culture Section. The different types of cultural heritage. <http://portal.unesco.org/culture/en/ev.php URL_ID = 1907 & URL_DO = DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html>

16. UNESCO. Цит. съч.

17. **Gorman, Michael.** What is a document? B: Gorman, Michael. The enduring library. Chicago: ALA, 2003. pp. 54–59.

18. **Europa** World of learning. 56th ed. 2006. London: Routledge, 2005.

ПРОЕКТИРАНЕ И ОРГАНИЗИРАНЕ НА ПРОГРАМИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА БИБЛИОТЕКАРИ

СТЕФКА ИЛИЕВА

Република България подкрепя Меморандума за обучението през целия живот на Европейската комисия. Тя се присъединява към стартиращия общоевропейски дебат върху подготовката и реализирането на цялостна стратегия за обучение през целия живот.

Ученето през целия живот (УЦЖ) се разглежда и в национален аспект като един от главните фактори за развитие и усъвършенстване на професионалната и гражданска активност на хората.

Новата парадигма на обществото на знанието е хуманитарният подход към личността и развиването на нейната индивидуалност и нестандартност. Тази цел се постига с непрекъснато образование и обучение през целия живот. Термините „поддържаща квалификация“, „непрекъснато образование“, „продължаващо образование“, „обучение и развитие на персонала“ са синоними. Те изразяват едно и също съдържание: да се върви от „образование за живота“ към „образование през целия живот“. Глобалните промени в света, бумът на информационните технологии и лавинообразното натрупване на информация налагат непрекъснато обучение на библиотекарите – от една страна, за поддържане на добри образователни стандарти в професията, от друга, за усвояване на принципно нови знания и умения.

Промените в библиотеките могат да се осъществят само от променени библиотекари, адаптирани към иновационните професионални задачи и готови за реорганизация на библиотечния труд.

Нарасналият обем информация изисква от библиотекарите да бъдат творчески личности, способни самостоятелно да търсят информация и знания. Добри резултати могат да се постигнат само чрез изградена система за квалификация за всички библиотекари в рамките на страната, региона или вътре в една библиотечна организация.

Цели на системата за непрекъснатата квалификация

Непрекъснатата квалификация има следните цели:

1. Създаване на ново професионално самосъзнание.
2. Усъвършенстване на професионалното майсторство.
3. Разширяване на кръгозора.
4. Активизиране на творческите способности.
5. Формиране на навици за самостоятелна работа.
6. Усвояване на нови технологии.

В библиотечните организации квалификацията е предмет на дейност на лицето, отговарящо за управление на персонала. В България това е обикновено

директорът. В своята същност повишаването на квалификацията на библиотекарите е част от управлението на библиотеката. Квалификационната дейност оказва влияние не само върху равнището на знания, умения и нагласи на библиотекарите в конкретната библиотека, но и върху цялостното подобряване на библиотечно-информационната ѝ дейност.

Непрекъснатата професионална квалификация има отношение и към други теми като: планиране (проектиране) на дейността, анализ на състоянието на квалификацията на персонала и оценка на постиженията, подбор на персонала и мотивация за професионално и кариерно развитие, връзка между квалификацията и длъжностните характеристики.

Какво всъщност представлява системата за квалификация?

Системата за повишаване на квалификацията на библиотекарите е съвкупност от взаимосвързани, допълващи се форми на обучение за всички библиотекарите в определена последователност и с определена периодичност.

Проектирането и организирането на програми за обучение означава да се посочат какви конкретни форми на обучение ще се провеждат, в кой период, с каква продължителност, с какви ресурси, кои библиотекарите ще участват и какви са отговорностите на отделните лица.

За да се отговори на тези въпроси, се осъществяват редица дейности, които могат да се систематизират в пет основни групи:

1. Определяне на критерии за избор на обучаваните.
2. Формиране и структуриране на учебния материал.

3. Подбор на подходящи форми и методи на обучение.

4. Избор на обучаващи (преподаватели).

5. Осигуряване на ресурси за програмата.

Най-важният елемент в процеса на обучаването са характеристиките на обучаваните.

В това отношение авторът на статията, като методист в Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, винаги е оценявал важността на събираната информация за работещите библиотекарите в региона (без персонала на Народната библиотека) и основните им характеристики: образование, квалификация, трудов опит (библиотечен стаж и предишни работни места), длъжност и място в организационно-управленската структура, възраст, нагласа за учене (установява се чрез анкета), владееене на английски език, компютърна грамотност.

Анализ на длъжностите и нуждите от обучение

Всяка една библиотечна организация трябва да си направи анализ на съответните длъжности и да определи изискванията си към равнището на трудовото представяне и качествата на библиотекарите. Тези структурни звена и длъжности, които имат отклонения между действителното и желаното равнище в знанията, уменията и нагласите на заетите, имат нужда от промяна. Тази промяна на трудовото поведение на библиотекарите може да се осъществи най-вече с обучение на персонала. (Например, да се подобрят уменията на библиотекарите за работа с програмен продукт на компютърна фирма за библио-

течен софтуер.) На основата на описанията на нуждите за обучение на персонала се прави Програма на обучението, примерно за двегодишен период и се набелязват конкретните цели на обучението. Това са знанията, уменията и нагласите, които трябва да притежават изпълнителите в края на програмата.

Преди да се направи анализ на длъжностите в една библиотека, този анализ се предшества от анализ на равнище организация. Той включва преглед на мисията на библиотеката, организационните ѝ цели, плановете в краткосрочен и дългосрочен аспект; анализ на силните и слаби страни на библиотеката; преглед на количествените и качествените аспекти на дейността, ползването ѝ от външни потребители.

Анализът на равнище „длъжност“ включва проучване на информация за съдържанието на трудовите задачи на длъжността, за нормите и стандартите на трудовото поведение и какво е реалното изпълнение на работещите, дали е съобразено с тях, има ли разлики и отклонения от желаното и действителността.

От трудовите задачи, които се оценяват дали се изпълняват качествено, се подбират най-важните за длъжността, най-трудните, изискващи най-голямо равнище на компетентност.

Ето вариант на връзка между нужди, цели на обучението и начин за постигане, заложен в примерен едногодишен план за обучение на персонала в рамките на по-голяма библиотека.

Нужди от обучение	Желани резултати(цел)	Форма на обучение
Библиотекарите да се научат да общуват с ползвателите и да разбират техните информационни, социални и емоционални потребности и интереси	Постигане на добри комуникативни умения	Тренинги с привличане на психолози за трениори на тема „Библиотечно общуване“ за малки групи. Провеждане на няколко пъти за библиотекари в сектор „Обслужване на читатели“
Да се определят приоритетите в работата	Постигане на добри организационни умения	Тренинг на тема „Организация на библиотеката. Управление на стреса и времето“ – за ръководителите на различните отдели
Да се набелязват дългосрочните и краткосрочни цели на библиотеката	Овладяване на прогностични и организационни умения	Семинар на тема „Стратегическо планиране“. Работа в малки групи за ръководители. 1 ден
Ползване на интернет от начинаещи	Стратегии за търсене на информация в интернет	Практическо занятие – три дни по 6 ч. дневно за малка група библиотекари от справочен отдел и консултанти в библиотеката
Необходимост от знания за писане на проекти	Теоретични знания и практически умения за разработване и управление на проекти	Тридневно обучение с мултимедийна презентация и инструктаж за ръководители

Въпреки че библиотеките в страната са обществено необходими институции и се нуждаят от добре подготвени специалисти, липсват нормативни актове (закони, наредби), които да регламентират целите, задачите, функциите и финансирането на библиотеките, категориите библиотечен персонал и съответната образователна степен, изисквана за заемане на щатно място в определена категория. Няма създадена връзка между заплащането на библиотечния труд и нивото на компетентност (професионализъм) в съответствие със съвременното развитие на библиотечно-информационните дейности. Независимо от сложността на труда и натовареността на библиотекарите, независимо от техните резултати, умения и знания и постиженията им в професията, заплащането е почти едно и също.

Амбициозните и желаещи професионално развитие специалисти почти нямат възможност за изява вътре в библиотечните организации, освен на форуми, организирани от библиотечната асоциация в страната (СБИР).

Освен материални, липсват и морални стимули за професионално и кариерно развитие. Скалата на библиотечните длъжности е твърде малка, за да отличи знаещите и можещите. Липсват повече рангове в професията, както е в САЩ и в другите страни.

Дълголетната уравниловка на персонала в библиотеките е направила библиотекарите инертни и незаинтересовани да израстват и в професионално отношение. Само единици „идеалисти“ в професията се развиват, тласкани от вътрешния неспокоен дух, желание за самоусъвършенстване и от чувство на

отговорност пред ползвателите на библиотеките.

Литература

Арзуханов, А. С. Научно-практические аспекты деятельности ГПНТБ России в области повышения квалификации и переподготовки кадров. // *Науч. и техн. библ.*, 1996, № 7, 44–51.

Ашкрофт, Линда. Промени в продължаващото библиотечно образование, предизвикани от преминаването към електронни ресурси. // *Библиотеките, гражданското общество и социалното развитие* / Сб. докл. от межд. конф., София, 14–16.11.2002 г. – С., 2004, 230–240.

Виебинга, П. Образованието по управление на знанието: мост между теорията и практиката. // *Libraries, globalisation and cooperation. Papers from the International Conference held in Sofia, Bulgaria, 3–5 nov. 2004*, 287–291.

Димчев, А. Образование и квалификация на библиотечните кадри за работа в интернет среда. (Из опыта на специалност „Библиотечно-информационни науки“ в Софийски университет „Св. Климент Охридски“.) // *Обществената отговорност на публичните библиотеки и тяхната роля в демократичното общество*. Доклади от Национална конференция, Евксиноград, 24–26 септември 2003. – София, 48–54.

Дончева, А. Съюзът на информационните и библиотечните работници (СБИР) и повишаване професионалната квалификация на библиотекарите в България. // *Библиотека*, 1999, № 5, 12–15.

Дрешер, Ю.Н. Повышение квалификации библиотечных кадров за рубежом. // *Науч. и техн. библ.*, 1996, № 9, 38–49.

Жадько, Н. В. Новые возможности профессиональной подготовки специалистов. // *Библиотекостроение*, 1996, № 1, 64–68.

Ивина, К. В. Переподготовка библиотечных специалистов как государственной

политики библиотечного дела России. // *Науч. техн. библ.*, 1996, № 2, 45–48.

Шопов, Д. Как може да се организира обучението на персонала? // *Наръчник по управление на човешките ресурси.* – С., 2002, 162–182.

Каптерев, А. И. Прогнозирование состояния библиотечных кадров: методологические основания и методологические возможности. // *Библиотечная профессиология.* – Санкт Петербург, 1992, 82–93.

Колкова, Н. И. Модель профессиональной деятельности – основа совершенствования стандартизации образования. // *Библиография*, 2001, № 2, 39–44.

Комисарова, Л. Д. Традиционные и инновационные аспекты планирования: размышления методиста. // *Библиотековедение*, 1998, № 4, 35–39.

Кузнецова, Т. Я. Непрерывное профессиональное образование: концептуальные основы. // *Науч. и техн. библ.*, 2003, № 2, 76–81.

Кузнецова, Т. Я. и Э. Р. Сукиасян. Образовательные программы переподготовки и повышения квалификации библиотечных кадров. // *Науч. и техн. библ.*, 2001, № 7, 29–34.

Кузнецова, Т. Я. Профессиональное развитие библиотечных кадров как объект го-

сударственной политики. // *Науч. и техн. библ.*, 2006, № 2, 32–39.

Лихоманова, О. И. Специалистом быть обязан! Система повышения квалификации кадров муниципальных библиотек. // *Библиотека*, 2004, № 4, 29–30.

Михайлова, И. Квалификация на библиотечните кадри – проблеми на планирането. // *Библиотекар*, 1987, № 10, 11–14.

Пленкова, Г. Н. и О. В. Киселева. Моделирования профессиональной подготовки библиотекарей – общее дело вуза и библиотеки. // *Науч. и техн. библиотеки*, 1998, № 11, 44–49.

Пушкова, С. Программа в действии. // *Библиотека*, 1997, № 6, 85–86.

Сапронова, Н. Психологические консультации в необычном лице. // *Библиотека*, 2002, № 12, с. 4.

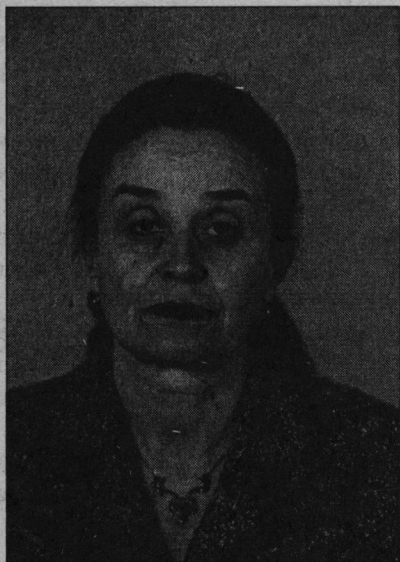
Програма за квалификация на библиотечните кадри в областта на психологията, общуването, разрешаване на конфликти.

Терзиева, Надя. Продължаващо обучение за библиотечно развитие. // *СБИР* на прага на 21. век. Доклади на XI нац. науч. конференция, 5–6 юни 2001 г. – София, 60–66.

Янакиева, Татьяна. Държавната политика за развитие на библиотечната професия. // *Библиотекар*, 1993, № 7, 3–11.

ЦЕНЯ ПОЧТЕНОСТТА, НЕНАВИЖДАМ ВОЙНСТВАЩАТА ПОСРЕДСТВЕНОСТ

ИНТЕРВЮ С ДОЦ. НИНА ШУМАНОВА,
ЧЛЕН НА РЕДКОЛЕГИЯТА НА СП. „БИБЛИОТЕКА“,
ПО СЛУЧАЙ НЕЙНАТА 60-ГОДИШНИНА

Доц. Нина Шуманова е изтъкнат специалист в областта на библиотечно-информационните науки, спечелила уважението и признанието не само на библиотечната общност, но и на широк кръг специалисти в областта на хуманитаристиката. Тя е дългогодишен преподавател – отличен педагог. Отличава се с широка култура, висока интелигентност, деликатност и дипломатичност, перфекционизъм.

Родена е на 22.IX.1946 г. във Велинград, но израства в София в чиновническо семейство. Завършва ДБИ, а през 1968 г. и Московския държавен инсти-

тут по култура. Професионалния си път започва в секцията по библиография към Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ и една година по-късно вече е научен сътрудник. Завършва редовна аспирантура в Центъра по научна информация към БАН.

Преподавател е по библиография в ДБИ (1978–1983), а от 1983 г. до днес – в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Доцент, научен секретар на катедра „Библиотекосзнание, научна информация, културна политика“ към Философския факултет на университета. Нина Шуманова защитава една от първите дисертации по библиометрия у нас. Активно участва в живота на библиотечната общност – член е на редколегията на сп. „Библиотека“, била е член на УС на СБИР.

Публикационната ѝ дейност отразява нейните трайни и задълбочени интереси в областта на библиографията, библиометрията и научната информация, в обучението на потребителите на информация. Тя е автор на книгата „За библиотеките, за информацията и за още нещо“, представяща по нетрадиционен начин обучението на потребителите на информация.

Сега ръководи магистърската програма „Управление на информационните ресурси“, към която младите хора проявяват подчертан интерес.

Какво ви даде семейството? Какви принципи на поведение и ценности формираха у вас родители, роднини, приятели в детските ви години?

Благодарна съм на съдбата за прекрасното семейство, което ми отреди. В него всички отношения се градяха на взаимно уважение и обич. Вкъщи строго се спазваха традициите, но наред с това бях възпитавана в много свободен дух. Никога не са ми налагали ограничения, но винаги са ми посочвали кога и с какво съм сгрешила. Аз нямам братя и сестри, но израснах сред много хора. Живеехме в една вила в Княжево и това беше чудесен повод за непрекъснати гостувания на многобройните ни роднини и още по-многобройни приятели на родителите ми. Израснах сред тях, с техните проблеми и радости. Мисля, че затова лесно контактувам с различни хора.

Бихте ли повторили и сега професионалния си избор?

Когато завърших гимназия, кандидатствах право и френска филология в Софийския университет. Не ме приеха и за да не губя годината, уж „временно“ станах студентка в Държавния библиотечарски институт. И не само го завърших, но продължих библиотечното си образование в Държавния институт по култура в Москва, който завърших с пълно отличие през 1968 г. Това беше моят избор, за който никога не съжалявам. Мисля, че всички спомени от студентските години са скъпи – млад си и нямаш кой знае какви проблеми.

Как ще характеризирате реализацията си на професионалното поприще? Към кои личности изпитвате пиетет и благодарност?

Още от студентските ми години и по-късно – вече като част от професионалната общност, имах късмета да опозная много интересни хора. Като студентка в ДБИ, значителна роля за професионалния ми избор изигра Борис Десев. Той беше перфектен професионалист и наред с това човек с много богата обща култура. Като преподавател в ДБИ, бях една година негова асистентка и се гордея с това. В Московския институт по култура имената на моите преподаватели се ползват и до днес с авторитет не само в руската библиотечно-библиографска школа. След като се дипломирах през 1968 г., постъпих на работа в библиографската секция на Народната библиотека в София. По това време там работеха големите имена от новата история на българската библиография. Всеки работен ден беше за мен школа както в професионален, така и в човешки план. И колкото повече се отдалечавам от тези години, толкова повече оценявам онова, което научих тогава. И ако нещо съм постигнала професионално, дължа го на тях. С особена почит искам да спомена Димитър Иванчев и Зорница Петкова. По-късно пък имах късмет да бъда аспирантка на акад. Азаря Поликаров. Казвам „късмет“, защото той беше и учен, и ерудит, и галантен кавалер, и безкрайно естествен човек с невероятно чувство за хумор.

Вижданията ви за настоящето и бъдещето на библиотечното образование?

То има своите традиции у нас и е дискутирана тема сред колегите. Ние сме взели най-доброто от нашата практика и от световния опит. Смятам, че в

динамичния свят, в който живеем, това образование ще има бъдеще само ако търси интердисциплинарни връзки с други научни области, ако е готово да се интегрира с тях. И тогава много „ниши“ идеално биха се заели от хора, получили подобно „отворено“ библиотечно-информационно образование.

Като дългогодишен академичен преподавател и спечелила признание то на отличен педагог как възприемате съвременните студенти?

Поколенията не бива да се сравняват. Те са плод на своето време. Преподавам вече 30 години. Намирам, че предходните поколения имаха по-голяма обща култура и повече уважаваха институциите. Сега млади хора знаят много точно какво искат, другите неща просто не ги интересуват. Те са много понапористи, с много по-голямо самочувствие. Всичко това е добре, стига да не преминава определени граници.

Животът ви е неразлъчно свързан с книгата. Вашето обяснение за релацията „книга-компютър“ и как виждате бъдещето на книгата?

Колкото и да ми е мъчно, мисля че книгата загуби битката с компютъра в сферата на науката. Тя обаче остава в сферата на духовното, защото няма нищо по-лично от четенето на един текст и неповторимото преживяване на прочетеното, а от това едва ли ще се откажем.

Кое е най-голямото завоевание и кои са най-страшните пороци на нашето време?

Не се наемам да открия най-голямото завоевание на нашето съвремие, но

пороците са много – отчуждението, водещо до патологии, насилието над личността във всички форми, наркотиците.

Хората, на чиято подкрепа разчитате?

Споменах още в началото, че израснах в прекрасно семейство. И самата аз имам свое прекрасно семейство, с което много се гордея. Най-близките ми хора винаги са ме подкрепяли. И най-важното: в кризисни за мен моменти те винаги безусловно стоят зад мене. Това ми създава сигурност и самочувствие.

Най-радостният ви миг?

Как да кажа: ето, това е най-радостният миг в живота ми!? Нали ми предстоят още неизпитани неща! А разочарования дал Господ!

Какво ви носи най-голямо удовлетворение?

В личен план – семейството. В професионален – щастлива съм, когато ме спре на улицата мой студент(ка) и ми припомни забравени неща, или ме потърси за професионален и личен съвет, или някой от бившите ми студенти, когато дойде в кабинета ми, – просто да ме види.

В какво вярвате?

Иска ми се да вярвам в тържеството на доброто...

Вие сте човек с широка култура, с разностранни интереси. Какво ви дава светът на изкуството? Какви са вашите пристрастия?

Обичам театъра, киното, обичам и музиката. Не мога да назова името на един творец, би било несправедливо

пред другите, които харесвам като него. Но обичам да чета латиноамериканска, испанска и португалска литература. Слушам и класическа, и модерна музика. Имам прекрасна колекция от плочи на Шаляпин, Борис Христов, на концертите на Чайковски, на Бийтълс, Боб Дилън, Елвис Пресли, но... кой сега слуша плочи! Отскоро се пристрастих към фламенгото и португалското фадо. Имам десетки дискове и когато ги слушам, наистина си почивам.

Когато имате глътка свободно време, на какво обичате да го посвещавате?

Семейството ми е голямо и не ми остава много свободно време. Но когато имам възможност, пътувам.

Смисълът на човешкия живот?

Искам да изживея живота си така, че

да мога да гледам спокойно хората в очите.

Най-ценното човешко качество? А кое не приемате?

Ценя почтеността между хората. Не понасям войнстващата посредственост.

Какво бихте пожелали на читателите на сп. „Библиотека“, в чието списване участвате вече от дълги години като член на редколегията и постоянен автор?

Пожелавам им най-напред много здраве. Иска ми се към тях да се присъединяват все по-млади колеги. Иска ми се читателите – с техните мнения, проблеми и интереси, с тяхното критично отношение, да формират по-активно модерния облик на списанието.

Интервюто взе Константина Недкова

Новини

Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ проведе своя традиционен Ден на отворените врати на 1 ноември т.г. – Деня на народните будители. В централното фоайе на библиотеката бе подредена изложба, организирана от Националния литературен музей съвместно с Народната библиотека „За род и чест“, посветена на 125-годишнина от рождението на писателя Стилиян Чилингиоров. По повод на празника Народната библиотека изнесе от своите колекции оригинални преписи и преработки на „История славянобългарска“ на Паисий Хилендарски. Многобройните гости можаха да видят оригиналите на „История славянобългарска“ – котленски препис на Стойко йерей (Софроний Врачански) от 1765 г. и на „Сборник на поп Пунчо“, а също и „Царственик“ – първото преработено печатно издание на Паисиевата история, издадено от Христаки Павлович в 1844 г.

ЕДНА „ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНА КНИГА“

ВЪВ ФОНДА НА УБ

„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

АННА АНГЕЛОВА

В колекциите от редки и ценни издания специално място заемат книгите с автографи, дарствени надписи, посвещения и владетелски записки. Интересът на изследователи и библиофили към тези екземпляри е съвсем основателен, не само поради културно-историческата им роля, но и защото, носейки бележите на своите владетели и читатели, книгите придобиват своя собствена неповторима индивидуалност. Подобни екземпляри изминават далечен път през векове и страни, преминават от ръка в ръка, за да „участват в духовния живот на своето време и на следващи исторически епохи“⁽¹⁾.

Във фонда на Университетската библиотека „Св. Климент Охридски“ се съхранява непретенциозна на пръв поглед книга, която обаче свързва, както само една книга може да го направи, четирима мъже, живели в отделни исторически епохи и принадлежащи към различни култури: автора – Якоб Граберг; генуезкия патриций – кардинал Джакомо Луиджи Бригньоле; арабския мислител – Ибн Халдун; принца – Жером Наполеон. Тази книга е публикуваното през 1834 г. във Флоренция прижизнено издание на Jacopo Gräberg di Hemsö – „Notizia intorno alla famosa opera istorica D'IBNU KHALDUN filosofo africano del secolo XIV“.

Зад това заглавие стои скромна по обем непретенциозно оформена книга, която без предварителна информация не би привлякла вниманието. Екземплярът, отпечатан на плътна бяла хартия, съдържащ 58 страници, е в добро състояние и е подвързан с библиотечна подвързия, вследствие на което е отрязана част от текста на дарствения надпис. На гърба на меката издателска корица авторът е написал следното посвещение: „Alla Reale Maesta [di] Girolamo Bonaparte, principe di Montfort, antico Re di Vestfalia“, подписано „omaggio di rispetto profondissimo offerto ... dall'autore“. Върху титулната страница личат два печата – единият на библиотеката на Висшето училище, който е единственото сигурно свидетелство, че екземплярът е постъпил до 1903 г., когато се използва този печат и се формира първоначалният библиотечен фонд, и избледнял кръгъл червен печат с надпис „Bibliothique de citoyen Napoleon Bonaparte“. За съжаление липсата на инвентарен номер върху екземпляра както и на фиша в топографския каталог прави невъзможна проверката в инвентарните книги на библиотеката, където единствено може да се установи точно по какъв път и кога е набавена книгата. Естествено за изследователя и дори за непредубедения читател, в чиито ръце попада книгата, въз-

никват въпросите: кой е авторът на книгата, чие произведение е представил и защо за него е било толкова важно да предложи на европейския читател един явно непознат автор, посвещавайки книгата на високопоставен духовник(2), и защо, осъществил намерението си и издал книгата, е счел, че тя е достойно четиво и трябва лично да я изпрати на един принц и „бивш“ крал.

Авторът Якоб Граберг, швед по националност, който не е пропуснал на титулната страница да подчертае своя аристократичен произход, изписвайки титлите „conte“ и „cavalier“, е роден на 7 май 1776 г. в град Хемсьо. Очевидно изключително интересна личност – дипломат, писател, географ и етнограф, прекарва повече от двадесет години от живота си във Флоренция – от 1823 г. до смъртта си през 1847 г. Явно полиглот, Граберг пише разнообразни по характер съчинения на латински, италиански, френски и английски език и прави преводи от италиански на френски. Днес редица големи европейски библиотеки притежават негови съчинения, а три от тях са включени във фонда от редки и ценни издания на библиотеката в Генуа – като част от колекцията „Книги с автографи“.

В предговора към книгата „Notizia intorno...“, авторът се обръща към кардинал Джакомо Луиджи Бригньоле, за да изрази своята благодарност и да очертае целите на изследването си. Определя труда си като „скромно творение“, чрез което иска да представи на Европа и най-вече на Италия, „едно научно и художествено съкровище, погребано под праха на ръкописните кодекси“, написани на език, „който е най-бо-

гатиет от всички, които нашият Господ е сложил в устата на създанията, сътворени по негово подобие“(3). Продължавайки в полемичен стил, авторът подчертава, че „на този език в различни времена са работили уважавани благодетели на науката, запазвайки задълго жив огъня на човеколюбивите доктрини във векове на жестокост“, когато Европа лежи потънала в неграмотност и варварство. Факт е, че за християнския свят при „неуките последователи на Карл Велики, когато всяко знание изглежда изгубено, някои араби поддържат училища, академии, университети и просторни публични библиотеки в Калдея, Персия, Индия, Сирия, Египет, в Африка и Испания“(4).

Якоб Граберг неколкратно изтъква уникалния характер на произведението на Ибн Халдун – „rara e nobilissima opus“(5), от което според него няма запазени преписи на цялото съчинение в нито една европейска библиотека. Опитите му да се сдобие с такива се увенчават с успех в Триполи. При превозването на скъпоценния товар до Ливорно, става злополука – част от преписите са унищожени. Оцеляват откъси от съчинението на Халдун. Злополучното пътуване принуждава Граберг да бърза с написването на книгата, защото възстановява „по памет съдържанието на загубените томове“(6). За него е изключителна чест да представи в превод на италиански език тази важна класическа книга в един макар и съкратен вариант, но допълнена със съответните пояснения и критически бележки.

Името на мислителя, чието творение е предизвикало такова възхищение, е Абу Заид Абдел Рахман ибн Мохамед

Ибн Халдун(7) – един от най-големите учени в арабския свят и пръв теоретик на нова методология за изучаването на историята и на социалните контакти между хората. Ибн Халдун произхожда от андалуско семейство с арабски корени, което дълги години живее в Севиля. Семейство Халдун на практика е едно от трите най-влиятелни семейства в града, от което произлизат литератори, висши чиновници и политици. През 1332 г. когато се ражда Ибн Халдун, семейството се е заселило в Тунис, възползвайки се от покровителството, което тамошният двор оказва на учените, предоставяйки им условия за задълбочено изследване на философията, теологията и астрономията. В родния си град Ибн Халдун изучава корана, граматика и право. По време на чумната епидемия, поразила Африка през 1348 г., загубва повечето си роднини и приятели и е принуден да напусне Тунис. Отпраща се към мароканския град Фес, за да се срещне с Абели – един от най-известните философи-рационалисти по онова време, последовател на Авицена. В периода от 1350 г. до 1372 г. Ибн Халдун се отдава на политическа кариера и заемайки различни длъжности, служи в дворовете на множество владетели. След 1372 г. се оттегля от обществения живот в крепостта Ибн Салам на границата между Алжир и Тунис, където четири години работи върху „Ал-мукеддима“. През 1382 г. се установява в Кайро, където е професор със собствена катедра по право, преди да бъде избран за върховен валия. В продължение на четиринадесет години работи над своята универсална история, към която прибавя и кратко биографично допълнение, написано през

1395 г. Освен това Халдун е автор на редица политически, юридически и езиковедски трактати както и на отделни творби в областта на естествените науки. Най-известните си произведения арабският мислител създава сравнително късно – естествен резултат от високата му образованост и богат житейски опит. Между 1372 и 1379 г. работи върху основното си съчинение „Китаб ал-ибар“ („Книга на проникновението или свод от начала и съобщения за дните на арабите, персите и берберите и на техните съвременници притежавали голяма власт“), която съдържа четири отделни части: Въведение в историята „Ал-мукеддима“; История от създаването на света до Мохамед; Арабите в Африка и Испания и берберите; Малките мюсюлмански династии в Египет и Азия. Ибн Халдун е свидетел на завоюването на Дамаск от монголите и по време на преговорите за предаване на града, водени през 1400 г., се среща неколккратно със завоевателя – Тимур Ланг (Тамерлан) – и спечелва неговата благосклонност. След като престоява почти месец в монголския лагер, Халдун се връща в Кайро. Умира няколко години по-късно на 19 март 1406 г.

Официално изданието на Якоб Граберг е посветено на кардинал Джакомо Луиджи Бригньоле. Високопоственият духовник е роден в Генуа и произхожда от аристократично семейство. Не случайно авторът го нарича „генуезки патриций“ и „принц на Светата църква“. След избора му за кардинал по времето на Григорий XVI, Джакомо Луиджи Бригньоле участва в конклава от 1846 г., когато за папа е избран Пий IX.

Ръкописният дарствен надпис, оста-

вен от Граберг, без съмнение е предназначен за Жером Бонапарт – най-малкият брат на Наполеон I, крал на Вестфалия, маршал на Франция, роден в Аячо на 15 ноември 1784 г. Детството на бъдещия крал преминава в Корсика и Марсилия, където учи в колежа на Жуи. Като младши флотски офицер, участва в кампанията срещу Санто Доминго. След брака си с Екатерина фон Вуртемберг през 1807 г. е интронизиран от Наполеон за крал на Вестфалия. Оказал се неспособен да управлява и лишен от военен талант, той понася укорите на брат си и е принуден да се оттегли от властта през 1813 г. След стотте дни на Наполеон, живее последователно в Триест, Рим и Флоренция. Завръща се в Париж през 1848 г., където племенникът му – Наполеон III, го провъзгласява за маршал на Франция (1848) и заема поста президент на Сената (1850). Умира през 1860 г. във Вилгенис, край Маси.

Така една книга успява да свърже дипломат, превел важно историческо съчинение на един от най-ярките представители на арабската цивилизация от XIV век, високопоставен представител на католическата църква, на когото е посветено изданието, и накрая чрез дарствения надпис – един принц и „бивш крал“, който ще остане в историята просто като най-малкият брат на Наполеон Бонапарт. Никога няма да стане ясно дали Жером Наполеон е разлистил тази книга, нито как точно тя се е озовала в Университетската библиотека „Св. Климент Охридски“. Нейното съществуване обаче е факт, доказващ по безпорен начин ролята на книгата, – най-великото човешко откритие, което може да преодолее необятни географ-

ски пространства и оставайки неподвластна на времето, да опази спомена за отдавна отминали исторически събития, да съхрани изящни образци на словото и блестящи научни идеи. И както отбелязва акад. Стоян Аргиров, една книга, се превръща в „забележителна само когато е имала някоя странна съдба или напомня за забележителни събития и лица“ (8).

Историците отдавна са определили ролята и значението на арабския мислител Ибн Халдун и на неговата универсална история. За книгата на Якоб Граберг и научните достойнства на неговия опит да се представи делото на Ибн Халдун на европейските читатели може би някога ще има подобаваща оценка.

Тази книга, издадена през 1834 г. в християнска Флоренция, днес звучи особено актуално, защото ни напомня отново за уроците на историята и за духовния диалог между цивилизациите. Диалог без излишен спор за превъзходство, изпълнен с преклонение пред непреходните, общочовешки постижения на великите мислители.

Бележки

1. **Горфункел, Н.** Неотчужимая редкость. – Москва, 2002, с. 6.

2. На първа страница е отпечатано следното посвещение: *All eminentissimo e reverendissimo principe D. Giacomo Luigi Brignole patrizio genovese già tesoriere generale della r. c. a. nella sua esaltazione alla sacra porpora avvenuta nel consistorio del dì 20 genajo 1834.*

3. **Graberg di Hemso, Jacopo.** Notizia intorno alla famosa opera istorica D'IBNI KHALDUN filosofo africano del secolo XIV. Firenze, 1834, p. 6.

4. **Пак там**, 7–8.

5. **Пак там**, с. 19.

6. **Пак там**, с. 24.

7. Подробни сведения за живота и творчеството на Ибн Халдун има във встъпителната студия на превода на проф. Й. Пеев: Ибн Халдун. Встъпление. – С., 1984.

8. **Аргиров, Стоян.** Учение за библиотеката. Ръкопис. (Каса УБ).

ЩРИХИ КЪМ БИОГРАФИЯТА НА БОЯН ПЕНЕВ

НИКОЛАЙ ПОППЕТРОВ

С настоящия текст искам да акцентирам не влезли в широко биографично обръщение сведения, които позволяват да се уплътнят елементи от представата за личността на Боян Пенев. Подбрах материал, който допълва известните биографични свидетелства и факти, изнесени в мемоарните, биографичните и биобиблиографичните публикации за него(1), и който същевременно хвърля светлина върху ранните литературни интереси и прояви на неговия приятел и по-сетнешен общественик и политик Николай П. Николаев.

В Разград Боян Пенев учи между 1889 г. и 1901 г. – от I отделение до VI гимназиален клас. Разградските години са свързани с формирането на литературните и музикалните му интереси. Те са времето на първите литературни опити и преводи, на усвояване на различни музикални инструменти: физхармоника, цигулка, пиано(2). За този юношески период много важни щрихи съдържат появилите се почти 70 години след смъртта на критика спомени на д-р Н. П. Николаев(3).

Николай Петров Николаев, чието име обикновено не се свързва с биографията на Боян Пенев, е роден в Шумен през 1887 г., пет години след бъдещия литературен критик и историк. Баща му е от Стара Загора, а майката – Василка АPOSTолова, от Шумен. Семейството се преселва в Разград през 1888 г., факт, напразно възможно това младежко прия-

телство, свързано главно с книги и литературни интереси, което оказва формиращо влияние върху литературните занимания и интелектуалното развитие на Николаев. „Нашето приятелство – отбелязва той в спомените си – беше отдавнашно, то се завързва поради познатството на майките ни, и двете от Шумен, и още отначало се разви на базата на размяна на книги“ (4). От спомените стават известни и различни заглавия, които двамата си обменят. На Боян Пенев Николаев дължи запознаването си с някои съчинения на Васил Друмев и Иван Вазов, Пенчо Славейков, Пушкин и Гогол, както и с преводна социалистическа книжнина, списания като „Труд“, „Звезда“ и др. Обратното, Николаев му заема получаваните от баща му списания „Искра“, „Деница“, „Наука“ и др. Връзката с Боян Пенев поражда не само системен интерес към широк диапазон книжнина, но и стремеж към собствена литературна изява. „По насърчение на моя по-възрастен приятел Боян Пенев – отбелязва мемоаристът – бях почнал да пиша разкази, повести и дори драми. Написаното се събираше в една тетрадка, украсена с рисунки от Бояна“ (5). За Николаев общуването с Боян Пенев се превръща във формиращ фактор, който определя трайно дългогодишни интереси и изяви, факт, който намира потвърждение и в следния споменен запис: „Баща ми на присмех наричаше Бояна

„ментора на Колю“, но с това той казваше истината. Боян беше още от ранното ми детство най-авторитетен водач в областта на литературата“(6).

В такава атмосфера, не без въздействието на по-възрастния приятел, Николаев се ориентира към хуманитарно образование. Материални причини (невъзможността баща му да го издържа) определят обаче насочването му към Военното училище, събитие, което прекъсва временно връзките му с Пенев. Започва период на военна кариера, с обичайното преминаване през отделните нива на военната йерархия, която след участие във войните 1912/1913 г. и 1915/1918 г. приключва с уволнението му от войската с чин подполковник през 1920 г.(7). Службата в различни гарнизони и военни части не слага край на литературните му интереси. Първоначално, произведен като подпоручик (есента на 1906 г.) и поручик (пак през есента 2 години по-късно), Николаев служи в София, Добрич и Шумен, където, „малкото свободно време, което ми оставаше... посвещавах на увлечение от художествената литература“(8). Буден, възторжен и ерудиран млад офицер, той установява (в основата си литературно) приятелство с двете дъщери на Петър Габе – Дора и Белла. Запазените писма на Дора до него съдържат многобройни акценти, които позволяват да се внесат допълнителни черти и темпорални нюанси в представата за отношението на Дора към Боян, за творческите ѝ вълнения и професионалните му ангажменти. „Видях твоя Боян Пенев – пише Д. Габе до Николаев през август 1908 г., – прилича на Пушкин.“ Месец по-късно тя споделя: „Един Пенев прави изключение и аз просто се

преклонявам пред благородството и чистотата на характера му. Не напразно сте другари“, като след още месец допълва характеристиката: „Ти знаеш колко той е благороден и чист“(9).

В 1911 г., когато кореспонденцията прекъсва, Дора пише: „На Боян не се сърди, че не пише – той е презглава зает: като не пише лекции, натоварват го с някоя статия. Той един ден ще ти се отплати с много голямо писмо“(10). Такова, за жалост не е запазено във фонда на Николаев. В писмата и пощенските карти на Д. Габе до Н. Николаев присъства и нейното любопитство за неговото творчество. От тях научаваме за стихотворните опити на Николаев, за неговото произведение „Касандра“ и др. (1908 г.). Издадената през същата година нейна стихосбирка „Теменуги“ е рецензирана обстойно от Николаев като „жив отклик на дълбоко почувствани моменти“. Това е първата самостоятелна рецензия за нейното творчество(11).

През май 1909 г. Д. Габе пише до подпоручик (!) Николаев, Х конен полк, Шумен: „Писаха ми от София, че си ми пратил приказките...“(12). Макар в писмото да не е уточнено друго, очевидно става дума за отпечатаната в Шумен, в началото на с.г. първа книга на Николаев „Слънцето захожда. Приказки“. Екземпляр от нея, с дарствен надпис „На Дора и Боян. Колю“, датиран на 23 април 1909 г., се пази в личната библиотека на Б. Пенев в Университетска библиотека – София. Изнесените факти изискват да се коригират неправилните атрибуции, припознаващи книгата на Николаев като произведение на негов съименник литератор или дори като произведение на д-р Н. Михов(13).

Следването във Военно-юридическата академия в Санкт-Петербург и участието в Балканските войни прекъсват интензивния контакт с Дора Габе и Боян Пенев. Николаев продължава да изявява литературните си интереси и в краткия период, предхождащ влизането на България в Първата световна война. Той публикува стихотворни преводи, разкази, пътеписи (като особено плодотворно сътрудничи на сп. „Свободно мнение“), но и статии по обществени и политически въпроси(14). Към края на Първата световна война, спечелил си авторитет на добре организирана, активна и делова личност, изявил се като военен публицист и юрист, Николаев е командирован на работа във военните издания към Щаба на армията. За интелектуалните си контакти и познанства той си спомня: „тесен, но много издигнат кръг от учени, писатели и художници; с някои от които – Боян Пенев, Вл. Василев, Д. Немиров, бях близък отдавна, а други по него време работеха около военните издания“(15).

След края на Първата световна война Николаев продължава да поддържа контакти с кръг интелектуалци, продължава да пише, но се изявява вече в полето на политическата публицистика. От Париж, където прави докторска теза по политически науки, сътрудничи на различни издания, между които и тясно свързаното с Пенев сп. „Златорог“, в което между 1922–1924 г. отпечатва пет материала, преимуществено наблюдения от репертоара на парижките театри(16). Това са и последните му по-значими текстове, свързани с литературата и изкуствата. А едно от последните свидетелства за връзките му с литературни/артистични среди е шеговитото пис-

мо-приветствие (от 1924 г.) до него по повод предстоящата му женитба с Мария Теодорова (дъщеря на политика Теодор Теодоров и внучка на Найден Геров). То е подписано от Владимир и Цвета Василеви, Анна Каменова, Петко Стайнов, Иван Милев, Дечко Узунов и др., а отделни благопожелания отправят Сирак Скитник и Николай Лилиев(17).

В първата половина на 20-те години Николай П. Николаев окончателно се настанява в полето на публицистиката и общественно-политическия живот. Оттук нататък започва неговата интензивна, възходяща изява като един от лидерите на общественото мнение, политик и висш администратор. Редактира (1924–1931) в. „La Bulgarie“, изданието на Министерството на външните работи и изповеданията, където работи; сътрудничи интензивно на вестниците „Мир“, „Народна отбрана“, „Демократически сговор“, по-късно „Днес“, списанията „Отец Паисий“, „Звено“, „Нашата конница“; издава книги с правно-административна тематика; става министър (1936–1938) и приключва кариерата си като дипломат (1944)(18).

В писаните в емиграция, близо три десетилетия след смъртта на Б. Пенев, и недовършени спомени Н. П. Николаев му отделя внимание, което е своеобразен израз на важното място, което заема литературният историк и интелектуалец в неговия живот.

Отзвук от разградските години на Боян Пенев е едно наивно четиристишие(19) от адвоката Николай Икономов, публикувано три години след смъртта на литератора и придружено с портретна скица от Н. Тузсузов:

*Боян Пенев нявга
в града ни израсна,
но таз звезда светла
без време угасна.*

Изведените дотук сведения, оценки и спомени за Боян Пенев подкрепят твърдението, колко материал за културната ни история е разпръснат в различни публикации и архивни колекции. Такива сведения позволяват да се възстановят картини на взаимоотношения, на творчески и други контакти, да се маркират пътищата на влияния или да се допълнят представи за отделни биографични етапи. Показаното допълва изводите, че библиографското(20), но и биографичното, и литературно-историческото изследване е сложен, изпълнен с усилия и криещ изненади процес.

Бележки

1. Иван Д. Шишманов, д-р К. Кръстев, Боян Пенев в спомените на съвременниците си. С., 1983, 339–494; Радев, Ив. Боян Пенев. С., 1976; Янакиева, Т. Боян Пенев. Био-библиография. С., 2002.
2. Вж. Янакиева, Т., цит. съч., 13–14. Акцент върху разградските години на Б. Пенев също в: Златарева, Б. Авторитетен учен, достигнал върховете на художествената мисъл. // *Учените* от разградски регион. Енциклопедичен сборник. Разград, 2000, 34–35.
3. Николаев, Н. П. Фрагменти от мемоари. С., 1994.
4. Пак там, с. 45.
5. Пак там, 41–42.
6. Пак там, с. 46.
7. Вж. Руменин, Р. Офицерският корпус в България 1878–1944. Т. IV. С., 1996, с. 329 (№ 282).
8. Николаев, Н. П., цит. съч., с. 53
9. БИА-НБКМ, ф. 274 (Н. П. Николаев); оп. 1, а.е. 258, л. 22–23, 24 авг. 1908; л. 31–32, 20 септ. 1908; л. 34–35, 12 окт. 1908.
10. Пак там, л. 47–48, 10 февр. 1911.

11. Николаев, Н. П. Теменуги / Студия върху поезията на Дора Г. // *Демократически* преглед, VI, 1908, №1 0, 1128–1134; За съжаление тази работа на Николаев не се превръща в отправна точка за съвременното му преоткриване като литератор. За потвърждение на твърдението ми вж. *Периодика* и литература. Т. 3, С., 1994, с. 47 (автор Ал. Йорданов). Впрочем, десетилетната забора на името на Николаев и неминувият отпечатък на времето го изхвърлят и от [авто]биографичния разказ за Д. Габе, дори във връзка със стихосбирката ѝ „Теменуги“ (и неговата рецензия за нея): Вж напр. *Кралева*, Сн. Докосване до Дора Габе. С., 1987, с. 52; *Михаил*, М. Тъжните очи на миналото. Дора Габе разказва. С., 1994, с. 49

12. БИА-НБКМ, пак там, л. 43, 5 май 1909.

13. Подлежи на корекция атрибутирането, направено от Л. Петкова в: Книги с автограф в библиотеката на Боян Пенев. // *Библиотека*, 1993, №1, с. 35; Ср. с: *Поппетров*, Н. Библиографията като евристика. Наблюдения от процеси на реконструкция. // *Издател*, 2005, № 2–3, 122–123; *Николаев*, Н. П. Фрагменти от мемоари, с. 53

14. Напр. *Николаев*, Н. П. Писма от север (1–5). // *Свободно мнение*, 1915, № 9, 11, 12, 13, 17.

15. *Николаев*, Н. П. Фрагменти, с. 81. Косвени свидетелства от годините на Първата световна война документират съпричастността (и контактите) на Николаев към литературния живот – вж. напр. НА БАН, ф. 37 к, а. е. 3221, л. 1–2, писмо на Вл. Василев до Николаев (1917 г.).

16. *Златорог*, 1922, № 3–4, 7–8; 1923, № 4, 6; 1924, № 1. Ср. с: *Николаев*, Н. П. Иван Вазов. // *Народна отбрана*, № 698, 29 септ. 1921.

17. БИА-НБКМ, ф. 274, оп. 1, а.е. 233, л. 1.

18. *Поппетров*, Н. Д-р Николай Петров Николаев – политик, общественик, публицист. // *Минало*, 1996, № 2, 77–88.

19. *Икономов*, Н. Ил. Разградска прослава. С., 1930, с. 20.

20. *Янакиева*, Т. Боян Пенев през погледа на библиографа. // *Живот* сред книгите. Юб. сборник в чест на проф. Елена Савова. С., 2004, 106–113, по-специално с. 108–111.

ЕПИСКОП НИКОЛА СТАНИСЛАВИЧ НАЧЕЛО НА БЪЛГАРИТЕ КАТОЛИ- ЦИ В ДУНАВСКАТА ИМПЕРИЯ⁽¹⁾

ЛЮБОМИР КЛ. ГЕОРГИЕВ

Много са видните българи и техните благородни фамилии, които се открояват сред католиците в Седмиградско и Банат. Достатъчно е да бъдат споменати представителите на аристократичните семейства Прентич от Алвинц, Бибич от Дева и Качамаг от Терезиопол. Сред всички тях обаче ясно се откроява личността на Никола Станиславич. Чанадски епископ, Темешварски граф, той разполага с по-голяма власт от всеки българин в империята на Хабсбургите. Обстоятелството, че Никола Станиславич достига най-високо в църковната и светска йерархия, е първата причина да му се отдели специално място, когато става дума за българите католици през XVIII в. Второто основание дава изобилието от писмени свидетелства за тази ярка историческа личност от епохата на Възраждането, още и възможността тук да бъдат представени непубликувани документи, свързани със Станиславич и неговото семейство.

Първо ще приведем накратко някои основни моменти за житейския път и фамилията на францисканеца.

Биографични бележки

Никола Станиславич е роден във влашкия град Крайова на 8 май 1694 г. Вероятно е син на знаменосеца на Чипровското въстание Михаил Станиславич и на Елена Вуко де Бранко, както и пле-

менник на епископ Филип Станиславов. Възпитаник на колежа в Лорето, Станиславич достига едно твърде високо равнище на образование. Духовникът знае освен майчиния си език още влашки, латински, немски и италиански. Блазиус Клайнер го назовава „високоуважавания отец Никола Станиславич, заслужил лектор по философия и блестящ проповедник“ (2). Ето няколко факта от Curriculum Vitae на Станиславич:

1723 г. – заместник провинциален настоятел и гласоподавател за генерален капитул в Рим.

1725 г. – ръкоположен за Никополски епископ в Рим. Полага основния камък при изграждането на католическия храм в Крайова, осъществено с благословията на папа Климент XII и на виенския император (3). Избира манастира в Крайова за своя резиденция.

1732 г. – кайзер Карл VI, с обичайното одобрение на Апостолическия престол, му дава титлата Администратор на Влахия и съответстваща на ранга му годишна издръжка (4).

1737–38 г. – в навечерието на войната архиепископ прави неуспешен опит заедно с брат си Михаил да организира българско опълчение на страната на Хабсбургите. След поражението на Виена, той повежда католиците от Влахия към Трансилвания и Банат.

1739 г. – Станиславич става първият епископ на Чанад след отхвърлянето на османското иго от Банат, както и Първи граф (комес) на гр. Темешвар (дн. Тимишоара).

1740 г. – управител на Чанадския комитат.

1745 г. – получава благородническа титла(5).

1749 г. – епископ Станиславич освещава черквата в гр. Винга(6).

1750 – „оставя смъртните останки на узрялата си за небето душа в криптата на своята нова катедрална църква“(7). Станиславич е първият, погребан в новопостроената монументална църква в Темешвар, която до голяма степен представява негово дело.

Животът на този високопоставен администратор става обект на многобройни проучвания. Седем от документите, публикувани в сборника на Ферменджин, са свързани директно с Никола Станиславич(8). В поредицата извори за румънската история от Хурмузаки има доста свидетелства за нашия духовник, като част от тях не са използвани от българските историци(9). Епископът францисканец става единственият индивидуален образ, който се откроява на страниците на епичния разказ на Милетич за преселението на българите католици(10). Информацията за Станиславич в текста изглежда особено изобилна, като първообразите на 9 от 57-те приложени документа са писани от, до или за епископа. Отношението към разглежданата историческа личност в текста е прецизирано във всеки от многобройните епизоди, в които тя се намесва в съдбата на българите изгнаници. В студията на Милетич Станиславич се проявя-

ва като ярка ренесансова личност – талантлив, образован, безскрупулен. Свързан с участието на своята народностна общност, епископът има пълното съзнание за личностната си ценност и не се колебае да пренебрегне интересите на заселниците, когато те влизат в конфликт с неговите собствени цели. Никополският епископ не дръзва да посещава епархията си поради страх от османците, а я ръководи от татък Дунава на сигурно под сянката на кайзера. Станиславич получава властта си „като награда, че довел в Банат по-голямата част от своето българско паство във Влашко – работливите и добродушни павликяни“(11). Тази оценка на Милетич се споделя и от многоучения изследовател на Банат от XVIII в. – Франческо Гризелини: „Също така и епископ Станиславич (Stanislovics) доведе много семейства католици, жители на България, които донесоха немалко богатства в империята“(12).

Епископът използва огромната си власт, за да се грижи за интересите на съотечествениците, стига това да е в духа на провежданата от Виена и местната бюрокрация политика. Допринасятвърде много за привилегиите на Винга и неслучайно той се счита за един от тримата най-големи благодетели на селището(13). Епископът обаче се въздържа от участие в пратеничество от 1743 г. за измолване на права за банатския български град. Милетич представя с ирония основанията за това отдръпване: „Станиславич, види се, се оттеглил да върши своите епископски работи, толкова повече, че не ще да е искал да влиза в конфликт по въпроса с върховния началник на Темешкия Банат, барона Енгелсхофена“(14).

През 1745 г. Чанадският епископ оказва ефективна помощ на банатските власти да попречат павликяните от с. Стар Бешенов да се преселят във Винага, където те биха получили привилегирован статут наред с другите българи. Тази лоялност е възнаградена по достойнство от администрацията и семейство Станиславичи биват удостоени с благородническа титла. При оценката на тези действия, иронията вече се оказва недостатъчна за Милетич. Историкът направо осъжда духовния първенец, че заради личните си връзки и страх е пренебрегнал своята свята длъжност(15).

Образът на епископ Никола Станиславич дълбоко се е врязал в историческите представи на банатските българи. В народна песен е изтъкнато как „Станиславич бискуп“ предвожда бягството на католиците от османския гнет(16). Името на най-видния представител на банатските българи – Станиславич – здраво се е вплело в тяхното масово съзнание с най-важното събитие за основаването на тяхната общност – Чипровското въстание. Според историческия разказ „Туркалец“(17), български юнак победил в дуел дервиш пред портите на обсадения град Чипровци и пощадил живота на обезоръжения турчин, както се учил от „бискуп Станиславич“. От друг разказ научаваме, че през 1688 г. пратеници от името на епископ Станиславич, „главатаря на павликяните“, обикаляли страната и призовавали католиците да въстанат „когато се обере кукурът“(18). Разказите звучат анахронично със сведенията си за дуел и рицарско благородство пред разбуненото Чипровци, за очаквана царевична реколта в Северна България в края на XVII в.(19).

Във връзка с абсурдността на твърдението за възглавена от „Станиславич бискуп“ подготовка на Чипровското въстание е показателно обстоятелството, че епископ Филип Станиславов умира(14). години преди въстанието, а бъдещият епископ Никола Станиславич се ражда 6 години след неговото потушаване. От гледна точка на историческата събитийност двата разказа нямат стойност. В техния анализ обаче трябва да се има предвид, че за един мит е важна същността на нещата, а не конкретиката и подробностите. В този смисъл представянето на обобщения образ на „бискуп Станиславич“ на фона на Чипровското въстание изглежда напълно уместно.

Епископ Станиславич бива оценен от страна на науката в лицето на Милетич като противоречива и отговорна за страдания на българските заселници личност. Същевременно същите тези българи го издигат като пръв герой в своите песни и разкази. Изкушаващо е сравнението с Крали Марко, загинал като османски васал в битката при Ровинѐ (1394), но възпят като несравним юнак и бранител на християните.

Семейство Станиславич

Никола Станиславич определено не е сред най-родолюбивите българи католици, затова пък е най-влиятелният. Значимостта на личността в неговата епоха още повече от днес е свързана с рода, от който произхожда. Българската история на XVII и XVIII в. познава имената и на други Станиславичи.

Родът Станиславич води началото си от покатоличени павликяни от Свищовско. Прякорът „Павликянич“, с който са назовавани както Никополския епископ

Филип Станиславов, така и Чанадския епископ Никола Станиславич, насочва произхода на последния от Станиславо-ви от с. Ореше. Филип Станиславов (1608/1610, Ореше – 1674, Никопол) завършва Илирийския колеж в италианския град Лорето. На два пъти (1648–1662, 1673–1674) той заема престола на Никополски епископ. В нашата история Филип Станиславов остава преди всичко като автор на първата новобългарска печатна книга на кирилица, издадения в Рим през 1651 г. „Абагар“ (20). Грамотата, с която императрица Мария Терезия дарява благородническа титла на Никола Станиславич и неговите сродници, е основен извор за историята на фамилията (21). В нея се разказва, че семейството на Първия граф на Темешвар от дълги години се числяло към българската аристокрация и притежавало слава и почести, както и имения и недвижима собственост. Според документата, главна заслуга на епископ Филип Станиславов била, че обърнал в „православната вяра“ (католицизма) (22) мнозина, следвали преди това павликянската ерес. Родствениците на онзи Никополски епископ Филип се преселили в Чипровци и се сродили „с най-сияйните магнатски семейства на България и Унгария, с бароните Парчевич, Кнежевич, Пеячевич, Бранкович и Черкичи“ (23).

В Чипровци под „илирийско“ влияние фамилията им име губи свойственото за павликяните окончание „ов“ и на негово място получава „ич“, Станиславов се превръща в Станиславич.

Свидетелство за участието на семейството във войната срещу Високата порта известява, че Михаил и Иван Ста-

ниславич били съответно знаменосец и предводител в битката при Кутловица (1688) (24). В тази война турците разрушили до основи новия дом на семейството и опустошили неговите лозя, ливади и мелници. Осем кръвни членове на семейството били отвлечени, от които трима били откупени със злато от „варварите“, но за петима – ни вест, ни кост. Тези, които не попаднали в плен, босонogi и напълно ограбени, пристигнали във Влашко (25).

Подобни свидетелства за заслуги, осигуряващи привилегии (като например документите, подадени за получаване на поборнически пенсии) (26), трябва да се четат с особена критичност. Наистина, такива книжа съдържат уникални лични данни. Те са писани от най-сведущите по въпроса и подлежат на проверка от държавни институции. Свидетелствата за заслуги обаче са съставяни с манипулативна цел от заинтересовани хора и предаването на цялата истина далеч не е основният стремеж на техните автори. Съмнителни изглеждат „именията на благородническия род“ Станиславич в Османската империя. „Старата фамилия“ едва ли ще е имала време да натрупа особени недвижими имоти, щом като е била принудена да напусне земите си едва петнайсетина години след кончината на епископ Филип Станиславов.

Документите многократно подчертават богатствата на рода (опустошени от турците или дадени за откуп), както и верността му към християнското и в частност към кайзеровото оръжие. Станиславич изтъква връзките по сватовство между своя род и старите аристократични фамилии Парчевич, Кнежевич,

Пеячевич, Бранкович и Черкичи, за да обоснове своите претенции, че в жили- те му тече синя кръв.

Несъмнено обаче още преди шемет- ната кариера на Никола Станиславич семейството е било издигнато и замож- но, тясно свързано с католицизма и ди- настията на Хабсбургите. Най-вероят- но майката на бъдещия Чанадски епис- коп произхожда от аристократичния род Вуко де Бранко.

Името Михаил Станиславич се спо- менава в списък на българите от Кра- йова, Римник и Брадичен от 1730 г.(27). Според едно свидетелство за заслуги, Михаил Станиславич направил опит за- едно с брат си да организира българско опълчение в навечерието на войната от 1737–1739 г., с цел да се вдигне въста- ние в България(28). Разписка от същия период свидетелства за конкретно дей- ствие на разглежданата личност. През 1738 г. търговецът Михаил Станиславич получава от Камералната дирекция в Банат 1080 рейнски форинта за извър- шена от него доставка на бикове в Ба- нат(29). Сумата никак не е малка. Тя се равнява на държавната помощ, отпу- сната на Йезуитския орден в Банат за цялата 1738 г. Братът на Михаил, епис- коп Никола, не пропуска да извлече и политически капитал от крупната сдел- ка с добитък. Когато аргументира зас- лугите на рода си пред Виенския двор, Никола Станиславич изтъква, че него- вите обични братя Михаил и Георги не само помогнали на христолюбивото воинство в критичен момент и платили големи данъци на държавата, но даже били продали животните на половин цена!(30).

Братята Михаил и Никола Станис-

лавич заедно представляват банатски- те българи във Виена през 1741 г. по въпроса за привилегиите на Винга(31), така както заедно не взимат участие в подобно пратеничество през 1743 г.

Дипломата, в която се дава благород- ническа титла на Станиславичи, споме- нава и францисканеца от Провинция България Филип Станиславич. Монахът служил на Бога повече от 50 г. в своето отечество и починал на стари години от чума през 1713 г.

В грамотата са изредени имената също и на други роднини на епископ Никола: братовчеда Антон, племенни- ците Франциск, Карол и Йозеф, отново Антон и Георги, син на Георги(32).

Посоченият Франциск Станиславич прави успешна кариера. Българинът се издига до главен секретар на Арадския комитат, а след това става главен мит- ничар(33). Името Антон Станиславич пък е поставено на второ място в данъч- ния списък на Терезиопол от 1756 г. след това на съдията. Антон е отбелязан като junior senator(34).

Една от жените в рода също оставя името си на страниците на историята на онези мъжки времена. Сестрата на епис- коп Никола, Мария, се помни като бла- годетелка на Винга. Популярна ме- ценатка, тя става кръстница на поне една трета от българчетата в Терезиопол по нейно време. Неслучайно портретът на Мария Станиславич краси Градския съвет във Винга през 1896 г., когато Милетич посещава селището(35).

Краткият преглед на неколцината Станиславичи насочва към размисъл за призванията, на които се посвещават представителите на българския католи- чески елит: духовник, книжовник, воин,

търговец, член на общинската управа, високопоставен чиновник и благодетелка, заела се с благотворителност. Изпъква връзката между стопанското преуспяване, политическата лоялност и църковната власт на българските първенци. Особено видимо е преливането на властта сред членовете на знатното семейство Станиславич – църковната преминава в административна, която от своя страна води до натрупване на недвижими имоти. Станиславичи стават известни и богати, което им дава възможност да поведат след себе си въстаници, емигранти или опълченци. Героичната история на рода и неговите връзки с администрацията способстват за спечелване на изгодни военни доставки, които се изтъкват като заслуги за получаване на аристократични титли. Издигането в общинската или митническата йерархия също помага за натрупване на средства, чието изразходване за благотворителност печели популярност.

* * *

Никополският архиерей става епископ на Чанад през 1740 г. по силата на диплома от император Карл VI(36). „С нашата императорска милост номинираме и определяме славния Никола Станиславич, Никополски епископ, за Чанадски епископ с епископска юрисдикция над Темешварски Банат“(37). Полага му се възнаграждение в размер от 5000 рейнски форинта годишно, както и да получава ангария. В същата грамота са определени и заплатите на висшите служители на църквата и на учителите в Чанадския диоцез(38). Високо е положението на Чанадския епископ – предстоятел на духовната власт на богатата гра-

нична провинция, комуто държавата предоставя огромна заплата. За сравнение: един селски кмет получава от общинската каса 24 рейнски форинта възнаграждение, а общинските съветници – по 12 рейнски форинта.

Представа за важността на резиденцията в Темешвар владика може да се добие от обсипаното със златен прах писмо на предшественика на Станиславич, епископ Адалберт, барон фон Фалкенщайн(39). Значно е, че титлата „фон Фалкенщайн“ влиза в титулатурата на Хабсбургите и когато император Йосиф II пътува инкогнито, той се представя като барон фон Фалкенщайн.

Името на епископ Станиславич се среща и в документи, съставени след неговата смърт – например в известие от 1758 г.(40).

Надгробният надпис на българина е образец за мъдростта на лапидарния стил – покойникът е бил епископ, но и грешен човек, милост за душата му.

Бележки

1. Предлагаият текст е откъс от дисертацията на автора: „Българите католици в Трансилвания и Банат (XVIII – първата половина на XIX в.)“.

2. Клайнер, Бл. Хроника на българското францисканство (XIV–XVIII в.), съставена през 1775 г. в гр. Алвинц от Блазиус Клайнер (Archivium tripartitum – III). Съст. И. Мадяр, прев. Д. Марковска. С., 1999, с. 41.

3. НБКМ-БИА, кол. 68, а. е. 9, л. 4.

4. Клайнер, Бл. Хроника..., с. 41.

5. Милетич, Л. Изследвания за българите в Седмиградско и Банат. Под ред. на Симеон Дамянов. С., 1987, 243–252, 261–262, 273, прил. 15, 16, 18, 25–27, 33–37; Телбизов, К. Недвижими паметници на българското културно наследство в СР Румъния,

СФР Югославия и Унгарската народна република. Варна, 1981, с. 106.

6. Град Винга (Терезиопол) по онова време е едното от двете средища на банатските българи, наред със с. Стар Бешенов.

7. Клайнер, Бл. Хроника..., с. 41.

8. **Fermendzin, Eu.** Acta Bulgariae ecclesiastica ab a. 1565 usque ad a. 1799. Monumenta spectantia historiam Slavorum Meridionalium. Vol. XVIII. Zagrabiae, 1887.

9. Например императорска заповед до граф Валис за властта на епископ Станиславич над католиците във Влашко от 31 март 1731. От нея разбираме, че първите молби на духовника към администрацията са за нова черква в Крайова, за училища на немски и латински език заедно с една малка семинария за католическата младеж и на трето място – относно по-висока заплата за негова милост. – **Hurmuzaki, E.** Documente privitoare la Istoria Romanilor culese de Eudoxiu de Hurmuzaki. Publicate sub auspiciile Ministerului si al Instructionei Publice. Volumul VI. 1700–1750... Bucuresti, 1878, 412–414.

10. **Милетич, Л.** Изследвания..., 182–483.

11. **Пак там**, с. 273.

12. **Grisellini, Fr.** Versuch einer politischen und natuerlichen Geschichte des Temeswarer Banats in Briefen an Standespersonen und Gelehrte. Erster Teil. Wien, 1780, p. 177.

13. Негов портрет до ден-днешен се съхранява в тамошния църковен музей – **Телбизов, К.** Недвижими..., с. 74, 87.

14. **Милетич, Л.** Изследвания..., с. 284.

15. **Пак там**, 289–291.

16. **НБКМ-БИА**, ф. 881, а. е. 30, л. 127: „Станиславич бискуп върви, той ни мой више да търпи, препрайа се там хората, убажде н'й предиката (проповедта): Хайде муйе драги хора да направим пукора (покаяние), де се удука маними ут зло да се убраними.“

17. **НБКМ-БИА**, ф. 881, а. е. 29, л. 32–33.

18. **Пак там**, л. 1–4.

19. Царевичата започва да се отглежда в българските земи от началото на XVIII в. – **Кратка енциклопедия България**, т. 5, С., 1969, с. 408.

20. Кой кой е сред българите XV–XIX в. 501 имена от епохата на османското владичество. С., 2000, 256–258.

21. **Fermendzin, Eu.** Op. Cit., 380–385.

22. „et ultra personas memorata haeresi infectas, ad fidem orthodoxam convertit.“ – **Ibidem**, p. 381.

23. **Ibidem**.

24. **Милетич, Л.** Изследвания..., с. 208. Приема, че двамата водачи на българската войска били братя на по-сетнешния Никополски епископ. Битката при Кутловица е шест години по-рано от раждането на Никола и по-вероятна изглежда тезата, застъпена в **Кой кой е ...** (бел. 12), че те са съответно негов баща и чичо. Приемаме, че братът на Никола – Михаил е различен от водача на въстанието. Често имената на членове от един род съвпадат, по-надолу ще се запознаем с Филип Станиславич, потомък на Филип Станиславов.

25. **Пак там**, 358–359.

26. **НБКМ-БИА**, кол. № 47.

27. По-вероятно този Михаил да е братът, отколкото неговият съименник, въстаническият командир и чичо на Никола.

28. **Милетич, Л.** Изследвания..., 261–262.

29. **Hofkammerarchiv** – Wien, Banater Akten, (НКА, ВА), RN: 9, F. 310–317.

30. **Милетич, Л.** Изследвания..., 405–406.

31. **Пак там**, 405–406.

32. **Пак там**, с. 383.

33. **Телбизов, К.** Български търговски колонии в Трансилвания през XVIII век: Към историята на разселването на бълг. народ през време на османското владичество. С., 1984, с. 72.

34. **Милетич, Л.** Изследвания..., с. 441.

35. **Пак там**, с. 38–39.

36. **Kriegsarchiv** – Wien, Hofkriegsrat, Fzl. A VII, 268, 4 Okt. 1740, F. 1–6. Цит. по ЦДА, КМФ 03 № 598/269, л. 1–12.

37. **Ibidem**. F. 3a. I

38. **Ibidem**. F. 8a-9a.

39. **НКА, ВА**, RN: 9, Juli 1739, F. 1018.

40. **НКА, ВА**, RN: 138, Fasz. 31, 1757–1767, Katholische Klerus, F. 83–108.

АКАДЕМИК ДМИТРИЙ СЕРГЕЕВИЧ ЛИХАЧОВ И БЪЛГАРИЯ

ДОНКА ПРАВДОМИРОВА

В историята на България са записани две велики приятелства с изтъкнати учени от други славянски страни – с чешкия историк проф. Константин Йосиф Иречек (1854–1918) и с руския литературовед медиевист акад. Дмитрий Сергеевич Лихачов (1906–1993). И двамата са отстоявали достатъчно силно приносите на българския народ в европейската култура. Иречек написа първата научна история на България и със загрижеността, че само българите от всички славянски народи към 1870 г. не отчитат писмените си документи, съставя през 1872 г. първия класически репертоар на възрожденската ни печатна книжнина. В наши дни акад. Лихачов неуморно „брани“ делото на светите братя Кирил и Методий и доказва, че съставената от тях азбука е най-съвършената в света, че българската литература е най-старата литература в Европа, написана на народен език, че Търновската книжовна школа е явление от общоевропейски мащаб. Акад. Лихачов е искрен и доброжелателен приятел на България, затова 100-годишнината от неговото рождение се чества национално под патронажа на президента Георги Първанов.

Ние, библиографите, се прекланяме пред паметта на великия хуманитарист не само като българи, а и като професионалисти, тъй като акад. Лихачов написа най-прекрасното есе за нашата професия

и от висотата на своя научен ранг ѝ даде най-достойната оценка. За да изразя тази почит, ще се опитам да очертая в исторически дискурс основните контури на това велико славянско приятелство.

Първите контакти между акад. Лихачов и българските му колеги датират от началото на 50-те години на миналия век и имат епистоларен характер. Негови писма са запазени в личните архиви на най-видните литературоведи медиевисти от неговото поколение – акад. Петър Динев, акад. Иван Дуйчев, проф. Боню Ангелов.

Едно от първите по хронология писма се съхранява в архива на Б. Ангелов и носи датата „1 януари 1955 г.“⁽¹⁾. Като ръководител на Сектора за стара руска литература при Руската академия на науките Д. Лихачов благодари на българския си колега за изпратената статия „Слово о полку Игореве и българската литература“. Дали е имало предхождащо писмо и как се е създала връзката между двамата учени не би могло да се каже, без да се видят и писмата на Б. Ангелов до Д. Лихачов, ако, разбира се, са запазени в неговия архив.

Нов контакт между акад. Лихачов и български изследовател се създава през 1956 г. От тетрадка дневник на акад. П. Динев става ясно, че през 1956 г. той посещава Ленинград (днес Санкт Петербург). В официално писмо на БАН му се известява, че „за укрепване на приятелските връзки между съветските и бъл-

гарските литературоведи“ той трябва да замине за Съветския съюз. Писмото е от 26 август(2), а в тетрадката си дневник акад. Динеков записва, че на 10 октомври с проф. Т. Боров са излетели за Москва, а на 20 октомври са вече в Санкт Петербург и посещават Пушкинския дом. Записката за посещенияето е от две думи „Алексеев и Лихачов“, явно предпазлива, тъй като Д. Лихачов все още не е реабилитиран след лагерното му заточение на Соловецките острови(3). Това ми дава основание да твърдя, че първата среща между акад. Лихачов и български учени се е състояла именно на 20 окт. 1956 г. и тя със сигурност е с акад. П. Динеков и проф. Т. Боров. Кой са другите в групата засега не бих могла да кажа.

1956 г. е знаменателна с още едно събитие. Следвайки поетата от БАН линия за сближаване с руските литературоведи, Институтът за литература при БАН, ръководен по онова време от акад. Людмил Стоянов, поздравява акад. Лихачов с 50-годишния му юбилей(4).

През 1957 г. акад. П. Динеков отново е в Санкт Петербург. Поканен е за участие в научната конференция по проблемите на древноруската литература. Този път записките в дневника са подробни. Отбелязани са разискваните проблеми и гостуването му у семейство Лихачови, положило началото на голямото искрено и сърдечно славянско приятелство между двамата учени.

Направената първа стъпка от страна на БАН, безспорно подтиква съветските институции да отговорят подобаващо на българските си колеги. През 1958 г. акад. Лихачов е командирован в България за работа във фондохранили-

щата на славянски ръкописи. През същата година у нас за пръв път е публикувана и неговата статия – „Различните стилове в староруската литература при изображение на човека“ (сп. „Език и литература, 1958, № 6). За пръв път той е представен и пред широката българска културна общественост от проф. В. Велчев (в. „Литературен фронт“, № 43, 23 окт. 1958).

Българските литературоведи медиевисти посрещат руския си колега изключително радушно. Заедно с акад. Ив. Дуйчев и проф. В. Велчев акад. Лихачов прави първото си пътуване из България като посещава старите столици Велики Преслав, Плиска, В. Търново. В залеза на своя земен път той ще запише: „За мен България е като родна страна. Тя бе първата страна, която ме прие още когато не бях реабилитиран и над мен тегнеше сянката на лагерното ми заточение в Соловки“(5). Акад. Лихачов идва единадесет пъти в България (последната му командировка е през 1988 г.) и пътува из цялата страна. Посетил е Варна, Пловдив, Созопол, Несебър, Копривщица, Мелник, бил е на тържествата на розата в Казанлък, бил е в Смолян и Широка лъка. В широколъжките говори той открива старинни форми от езика, на който са говорили и писали светите братя Кирил и Методий. Навсякъде е приеман с топло славянско чувство, разговаря с журналисти, с учители и ученици, с обикновени хора... Дава около 50 интервюта, в които са изразени не само вижданията му за старобългарската литература и култура и чувствата му към България, но и идеите за добруването на човека и света.

Следващата, по мое мнение, забележителна година е 1963-та. Тогава акад.

Лихачов е избран за чуждестранен член на БАН. Това е първото официално признание на неговите заслуги към българската наука и към България. В доклада, специално подготвен за неговия избор, е отбелязано: „Д. С. Лихачов е голям приятел на българския народ и на българската наука... Той създаде трайни връзки с българските литературоведи и историците медиевисти. Привлече много от тях за сътрудници на „Труды отдела древней русской литературы“...Трудовете на Д. С. Лихачов, които много често се цитират в нашата литература, са се превърнали отдавна в школа за българските учени“(6).

Апотеозът на феноменалното славянско приятелство, мисля, е през годините 1979–1981 – навечерието на 1300-годишнината на българската държава. До това време акад. Лихачов вече е изразил новаторските си виждания и становища за мястото, ролята и значението на Кирило-Методиевото дело в европейската литература и култура, приел старобългарската литература като „чудо“, оценил е ролята на Търновската книжовна школа за второто южнославянско влияние в Русия и е защитил всички свои виждания пред V международен конгрес на славистите (1963), на Международната конференция „Търновска школа“ (1976), пред Международния симпозиум „Търновска книжовна школа и славяно-византийско изкуство XII–XV“ (1978).

За да изрази благодарността и преклонението си пред славистите, имащи „изключителни заслуги в развитието на старобългаристиката и славистиката, в изучаването и популяризирането на делото на братята Кирил и Методий, в навечерието на 1300-годишнината на

българската държава Държавният съвет на Народна република България учредява почетното звание „Лауреат на Международната награда „Кирил и Методий“(7). Първият удостоен славист е акад. Д. Лихачов, следван от френския професор Роже Бернар. В словото си отговор при награждаването акад. Лихачов прави обобщение, което не само преобърна някои научни виждания, но и днес вълнува всеки българин. То е изразено в думите: „Дейността на Кирил и Методий и онази държава на духа, която те създадоха, имаха значение за запазването на българската народност, а впоследствие на нацията, за нейния културен подем и развитие, имаха значение за цялото славянство... Благодарение на езика, на литературата, на писмеността, които съставляваха своего рода държава на духа, българската държава като цяло не бива да се смята дори временно унищожена от османското иго. Тя е била само пленена, намирала се е дълги години в плен“(8). По-късно това заключение кристализира в миниатюрната форма: „Плътта на българската държава създаде Аспарух, а нейния дух – Кирил и Методий. И тази държава на духа, където в стегнат строй застанаха в защита на българския народ езикът, писмеността и литературата – не можаха да победят чуждестранните завоеватели“; и се превърна в крилата и емблематична фраза за силата на българския дух, в емблема на българската национална идентичност и гордост за всеки българин.

Научните приноси за България и голямото приятелство на акад. Лихачов с българите е широко популяризирано през 1984 г. с книгата на Калина Канева „Симетрия на времето“. В нея са съб-

рани на едно място най-известните интервюта на руския учен с българските медии, разказите на журналистката за срещите ѝ и пътуванията с него из България, част от писмата му до младите читатели, изразяващи мъдростта на големия хуманитарист. Издаден в 8-хиляден тираж, сборникът се превърна в символ на това необикновено и благотворно славянско приятелство. За нас, библиографите, този сборник е още по-скъп, тъй като на страниците му е поместено есето „Библиографът“, превод на руския му вариант „Позия труда библиографа“. Ние осъзнаваме и научно обясняваме функциите на библиографията, но оценката за значимостта на нашия труд, дадена от такъв велик учен, ни стопля, издига професионалното ни чувство. Ето момент от оценката на акад. Лихачов: „Добрата библиографска работа – това са стотици попадения в целта. Тя е по своему красива – колко изящно са намерени и сполучливо, без пропуски са подбрани съответните данни. Библиографът трябва да бъде в работата си елегантен... Библиографията е интересна област на човешката дейност: тя възпитава абсолютна точност, ерудиция и сериозност във всякакъв смисъл. Без библиографията не биха могли да се развиват не само литературознанието, изкуството, езикознанието, историята, но и всяка друга наука. Това е почвата, върху която расте съвременната култура“ (9). Есето стана обект на обсъждане, доц. д-р Татяна Янакиева написа отзив, в който подчерта: „Оценката на Лихачов ни радва с тънкото си разбиране за стойността на библиографския труд. Неговите мисли са прекрасна основа за един разговор върху качествата на биб-

лиографа и библиографската работа... Предлагам редакцията на списание „Библиотекар“ да стане инициатор за такъв разговор за настоящето и бъдещето на библиографската професия“ (10). Списанието стана инициатор, но се отзоваха само проф. Ани Гергова и Слави Рахнев (11) върху тази тема, която е изключително важна и актуална и днес.

Специалното отношение на акад. Д. Лихачов към библиотеките и библиографията е известно, той им отдава изключително значение за развитието на образованието, възпитанието и културата. Затова в навечерието на 100-годишнината от неговото рождение една от внучките му – журналистката Зинаида Юриевна Курбатова – споделя, че ако в памет на нейния прочут дядо се открие „някъде в провинцията нова библиотека – това ще бъде най-доброто“. Освен това изтъква, че „да се бориш за културата – това все едно е да си на огневата линия“. Нейният дядо е бил именно на тази линия през целия си съзнателен живот (12).

Маркирайки в едър план приятелството на акад. Лихачов с България и българите, ще подчертая, че не само учениците, но и държавата оцени неговите приноси за защита на българския вклад в европейската съкровищница на духовни ценности. Той е носител на много престижни награди, като до времето на демократичните промени получава и най-високата за социалистическия период – орден „Георги Демитров“, връчен му през 1986 г. по случай 80-годишнината от рождението му. Не е забравен и за 90-годишния си юбилей. Тогава е удостоен с най-високата държавна на-

града на демократичното общество – орден „Стара планина“ първа степен – за големия му принос в българистиката и славистиката.

Българските литературоведи медиевисти са обобщавали и анализирали приносите на акад. Лихачов, най-вече акад. П. Динеков, и ще продължат да ги изследват. Изразявайки преклонението на библиотечно-библиографската ни общност, в заключение аз ще маркирам лаконично и синтезирано само най-важните.

- Акад. Д. Лихачов за първи път обосновава безпристрастно и аргументирано, от позицията на своя висок научен ранг и авторитет, ролята на славянските равноапостоли св.св. Кирил Методий в историята на европейската култура и доказва, че създадената от тях азбука е най-съвършената в света.

- Оценява дейността на Търновската книжовна школа като явление от общоевропейски мащаб.

- Създава понятието „българска държава на духа“, което доказва, че българската духовност само е била пленена от чуждите поробители, но не и унищожена.

- Изтъква, че старобългарската литература е най-старата литература в Европа, създадена на говорим народен език.

- Взема активно участие в строителството на съвременното българско историческо литературознание, за което Светлозар Игов обобщава: „...ако в българската литературна медиевистика съществува някакъв модерен методологически пробив – той се дължи на примера на Лихачов“ (13).

Много верни и искрени оценки дават за приятелството си и акад. Лихачов, и българите, но като заключение ще про-

цитирам най-синтезираните: „Обичам България, тя е половината от моя живот“ – признава акад. Лихачов, а журналистът Илия Пехливанов събира тази обич в нарицателното „Дмитрий Българолюбец“. Блага Димитрова охарактеризира това феноменално приятелство с думите: „взаимност, обич за обич, вяра за вяра...“

Литература

1. **НА на БАН**, ф. 118 (Боню Ангелов), оп. I, а. е. 854.
2. **ЦДА**, ф. 1987 к (Петър Динеков), оп. I, а. е. 3790.
3. **Пак там**, а. е. 2080.
4. **НА на БАН**, ф. 118 (Людмил Стоянов), оп. I, а. е. 853.
5. **Лихачов, Д. С.** Векът на Лихачов : Интервю. // *Новини плюс*, № 48, 30 ноем. – 6 дек. 1996, с. 12.
6. **НА на БАН**, Доклад за Д. С. Лихачов, ф. 1, оп. 20, а. е. 11.
7. **Указ № 814** на Държавния съвет. // *Симетрия* на времето. – София, 1984, с. 3.
8. **Слово** на академик Дмитрий Лихачов. // *Симетрия* на времето. – София, 1984, с. 6.
9. **Симетрия** на времето : Среци и разговори с акад. Дмитрий Лихачов / Записа и подготви за печат Калина Канева. – София : Изд. на ЦК на ДКМС, 1984. – 256 с. : с ил. и портр.
10. **Янакиева, Татяна**. Размисли за една книга и една професия. // *Библиотекар*, 1985, № 4, с. 37–38.
11. **Гергова, Ани**. За библиографията, библиографите професионалисти и науката за библиографията. // *Библиотекар*, 1985, № 6, с. 16–21; **Рахнев, Слави**. Другите, но и ние за нашата библиографска професия. // *Библиотекар*, 1985, № 11, с. 40–42.
12. **Курбатова, З. Ю.** „А Лихачовският здравец цъфти“. // *Русия днес*, № 37, 15–21 септ. 2006, с. 23.
13. **Игов, Светлозар**. Културата като памет : In memoriam. // *Лит. форум*, № 30, 12–18 септ. 1999, с. 14.

БИБЛИОТЕКИТЕ В ГЛОБАЛНАТА ЕПОХА

НЕЛИФЕР РУЖДИ

Годината е 2035-та. Собственикът на най-големият софтуерен и хардуерен гигант в света казва: „Сигурно искате да забраните интернет, за да продължи дейността на библиотеките?“

Филмовият шефдъвър е „Аз, Роботът!“.

И макар тези думи да са изцяло творческа измислица на талантливия режисьор, не можем да отречем пророческата дарба на киното. Най-малкото, качествените продукции ни дават достатъчно поводи за размисъл, а защо не и хубави идеи.

Замисляли ли сте се какво наистина ни предстои през тази далечна година, година, в която може би глобалната епоха ще бъде в разцвета си...

Мнозина определят глобализацията и съпровождащите я процеси и явления с планетарен характер, като несъмнена предпоставка за навлизането на човечеството в глобалната епоха. Тя, според Олброу, „обозначава всички онези процеси, чрез които народите по света биват инкорпорирани в едно единствено световно общество – глобално общество“(4).

Същностна характеристика на глобализацията е биполярността. Както Робъртсън я определя, тя „се отнася едновременно до процеса на „свиване“ на света и до усиляването на съзнанието за света като едно цяло“(8). Глобалните процеси обединяват и разделят, интегрират и фрагментират. Те са анархични и неподредени, но целта им е създаване на „нов световен ред“. Според Антъни Гидънс, глобализацията е „пресичане на присъствието и отсъствието... диалектически феномен, при който събития на единия полюс... предизвикват дивергентни или

дори противоположни ефекти на другия“(6).

Конструктивната амбивалентност е и причината за съществуването на „парадоксите на глобалната епоха“. Тя предизвиква увеличаване на дигиталната и социална пропаст между хората, и в същото време превръща достъпа до информация, компетентността и грамотността в „минимален праг“, екзистенц минимум, за пълноценно съществуване. Тя дава свобода и мобилност на едни, и принудителна локална обвързаност и ограниченост в избора на други. Епохата на „съкращаването на времето и пространството“, или както Харви я нарича „свиване на времепространството“(7), на безпрепятствения пренос на информация и мигновена комуникация, е също така епоха на почти пълно комуникационно отделяне между образованите елити и масата. Според Бауман, това е епоха, разделяща обществото на туристи и скитници, на „пътуващи по свое желание и за развлечение“ и на „пътуващи по принуда, поради невъзможност да останат на едно място“(1).

Глобалната епоха е епоха на трансграничните информационни потоци, които осъществяват мигновен пренос на идеи, символи, капитали и хора. Включването в тях изисква притежаването на точна, бърза и актуална информация, и на умения за гъвкавото ѝ моделиране. Тези потоци не са ограничени от пространствените граници, преминават ги в един постоянен обмен. В глобалното общество да имаш отворен и неограничен достъп до потоците, а не „затворена доминация над някакво място“, е особено важен елемент на властта. Глобалната промяна всъщност представлява „постепен

ната трансформация на потоците на властта във власт на потоците“(5). В действителност, потоците са „новата база за определяне на ядрото, полупериферията, периферията и външната зона, понеже реструктурират... градовете, регионите и страните...“(3).

Все по-задълбочаващите се глобализационни процеси са най-голямото предизвикателство, отправяно някога към библиотеките, които са преодолявали немалко препятствия в своята многовековна история. Глобализацията не съществува от вчера. Според видни нейни теоретици, тя е движила и движи цивилизациите. Уникалността и същевременно съдбоносната важност на съвременното ни е в това, че никога досега развитието на технологиите, с което глобализацията е съпроводена, не е застрашавало библиотеката. Напротив, технологичните нововъведения винаги са намирали отражение и приложение в библиотечната практика, действали са като катализатор в развитието ѝ. Днес, обаче, т. нар. интернет технологии са своеобразен прът в колелото на библиотечната история и като че ли са на път да обезсмислят съществуването на библиотечната институция. Леснотата на ползването им, интерактивността, анонимността, индивидуалността комуникация са причини, поради които потребителите все повече ги предпочитат пред тромавото, лишено от интерактивност, а понякога и недружелюбно библиотечно обслужване, което, освен това, изисква от потребителите и специална подготовка. Никога досега библиотеките не са се чувствали застрашени. Заплахата на глобалната епоха се състои не в това, че няма кой да чете, а в това, че четящите хора вече все повече пренебрегват библиотеката и все по-пълно задоволяват информационните си потребности чрез друга „институция“, известна на всички като Мрежата. Дори нещо повече, в съзнанието на хората необходимостта от информация се асоциира единствено с интернет, която вече е изместила представата за библиотека. Доказателство

за последното твърдение са резултатите от проведено изследване в Станфордския университет, според които „повечето потребители на Мрежата гледат на нея като на гигантска обществена библиотека, макар и с лек комерсиален оттенък...“

Оправданието, че глобализационните процеси се развиват с прекалено бързи темпове и в прекалено мащабен обхват, не е от полза за библиотеките. Те нямат полза от каквито и да е оправдания, били те от икономическо, социално, културно или политическо естество. По-скоро е вярно твърдението, че реагират бавно и неадекватно на глобалните процеси, че се стремят просто да оцелеят, в чисто екзистенциален план. И ако днес библиотечната гилдия си задава въпроса дали ще оцелее или не, това означава най-малкото, че самата тя не вярва достатъчно в себе си. Дали обществото вярва в нея е отделен въпрос. На институция, която вярва в собствените си сили и възможности, не би се наложило да убеждава обществото в своята необходимост. На институция, която вярва в себе си, ѝ личи.

„Разделени заедно!“ В този девиз е концентрирана философията на глобализацията. Разделени заедно и бедни, и богати, и развити, и развиващи се, и образовани, и неграмотни..., чието съвместно съществуване е и предпоставеност и необходимост. Както се изразява Бауман, днешният свят, „светът на пътуващите, се нуждае и от туриста, и от скитника, при това заедно – свързани в гордиев възел, който никой не знае как да развърже и изглежда, никой няма (или не търси) меч да разреже“(1). Естествено, повлиян от шестващата глобализация, светът на библиотеките днес също е разделен на богати – тези, които имат възможността да се възползват от новите технологии и по този начин да удовлетворяват все по-ефективно информационни потребности, и бедни – онези, за които новите информационни и комуникационни технологии са недостижими и поради това не-

желани, и неразбираеми. Това са библиотеки, които обслужват все по-малък брой потребители, с все по-ограничена информация, поради което остават встрани, в периферията на привилегированите „елитни“ библиотеки. Последните като че ли се стремят все повече да се разграничат, да се обособят в центъра и ако си сътрудничат, то предпочитат да го правят помежду си, с библиотеки от техния или по-висок „ранг“, но не и с тези от периферията. „Елитните“ библиотеки или още познати като електронни, дигитални, виртуални, се стремят да изолират останалите в гетото на „бедните традиционни библиотеки“, несъзнавайки че по такъв начин възпрепятстват собствената си пълноценност и претенции за глобално информационно обслужване.

Какви са библиотеките днес, в глобализиращия се свят? Плахи, несигурни, изчакващи... Липсва им агресивността, гъвкавостта и мултифункционалността на Мрежата. Да, интернет предоставя бърза, актуална и разнообразна информация, осъществява мигновена комуникация между хора от цял свят, приятелски настроен е, лесен за ползване. Да, интернет предоставя „свобода, непозната в никое демократично публично пространство“(2). Да, интернет има много предимства, но не е лишен и от недостатъци, които само библиотеката може да превърне в свои преимущества и да „обърне резултата в своя полза“. Нещото, което липсва в Мрежата е качество и мултилингвистична поддръжка на информацията, които от своя страна водят до невъзможност за пълноценното ѝ използване, за огромяване на потребителите, за спазване на техните права и на принципите на демократичното общество. Библиотеките могат да предотвратят „гигантското изпадане на маси от новото „електронно-политическо“ гражданство“(2). Те имат и възможност, и потенциал да осигурят качествена информация, да повишат информационната и компютърна гра-

мотност на потребителите чрез създаване на собствени бази данни както по различни тематични области, така и на езиците на всички етнически групи, населяващи определена територия. Изграждането на мрежа от такива локални, национални и регионални бази от данни ще осигури на библиотеките по-независимо и по-конкурентно спрямо другите производители и доставчици на информационни ресурси, съществуване, както и по-комплексно и по-ефективно информационно осигуряване на глобалния потребител. А истината е, че той не е предварително дефинирана константа. Напротив, глобалният потребител е свободен, мобилен и неговите нужди, в частност информационните, са непредвидими. Той е този, чиито вкусове и навици постоянно варират и се променят. Това е човекът, за който „никакви нужди не могат да бъдат напълно удовлетворими, никои желания не са върховни“(1), никоя кауза не е последна.

Глобалният потребител е този, който чувства необходимостта и има възможността да види както глинена плочка, направена преди хилядолетия, така и дигитално изображение или холограма, генерирани с помощта на най-новите технологии. За разлика от предшествениците си, той може да живее в една страна, да работи в друга и в същото време да присъства виртуално във всяка точка на земното кълбо. Глобален потребител е и мобилният, и принудително локализираният, и неграмотният, и високообразованият. Следователно, никой не може да твърди, че той ще има нужда само от интернет, само от електронна информация или само от дигитални библиотеки. Напълно безпочвени са изявленията, степенуващи библиотеките по важност или напълно отричащи съществуването на един или друг техен вид.

Глобалната епоха е епоха на глобалните институции. За нуждите на глобалното общество съществуват структури като глобална икономика, глобален туризъм, глобална социология... За задоволяване на ин-

формационните си потребности това общество се нуждае от глобална информационна структура, за създаването на която претендират много участници в информационния пазар. Това, което съвременните библиотеки трябва да направят е да обединят усилията си и да пренасочат енергията си в посока на изграждане на единна библиотечна стратегия, отразяваща и отговаряща на изискванията на глобалното общество. Единственият възможен начин на съществуване, единствената успешна „стратегия за оцеляване“ на библиотеките в глобалната епоха е създаването на глобална библиотека, в която всички те „съжителстват“ равноправно и заедно допринасят за информационното осигуряване на човечеството. Глобалното общество се нуждае от глобална библиотека, в която ще бъде доволен както мобилният потребител, запознавайки се с оригиналния текст на антично произведение, разчитайки древноегипетски идеограми върху папирус, наслаждавайки се на творбата на ренесансов художник или на инсталацията на негов съвременен последовател, така и локалният гражданин, посредством дигитализирани копия на всички информационни източници и ресурси. Дигиталната информация не е самоцел, а служи за премахване на пространствените и времевите ограничения, които, за съжаление, втвърдяват гъвкавостта на голяма част от световното население. В глобалната библиотека богатството на цялото човешко знание ще бъде достояние на глобалното общество.

Изцяло повлияна от характеристиките на настъпващата епоха, мисията на глобалната библиотека ще се изразява в осъществяване на глобално информационно осигуряване, което ще предполага не само пълен синхрон и взаимодействие между всякакви по вид и големина библиотеки, но и между тях и всички други институции, произвеждащи, обработващи, съхраняващи и предоставящи информация.

* * *

На снимачната сцена, на фона на така написания сценарий, режисьорът все още не е решил на кого да повери главната роля. Претенденти за нея са утвърдената, опитната, но и малко изморената и вече не толкова гъвкава актриса Библиотека, и младият, талантлив и възприемчив, отворен към всичко ново, актьор Интернет. И докато младият Интернет отдавна е разучил ролята и се е превъплатил в героя си, то Библиотека все още е заета с постоянното сменяне на най-различни маски – традиционна, електронна, виртуална, дигитална, хибридна... Потънала в душевни терзания коя от маските е по-хубава, и по-„уместна“ за случая, Библиотеката е на път не само да се задоволи с второстепенна роля, но и да пропусне изобщо участие в това „прекрасно“ представление.

И ако всички ние искаме да бъдем режисьори на „филмовата лента“, посветена на библиотеките в глобалната епоха, то нека се захванем за работа, за да увенчаем продукцията с хепиенд. Това ще ѝ гарантира грандиозен успех!

Литература

1. Бауман, Зигмунт. Глобализацията: последиците за човека. – С., ЛИК, 1999.
2. Кьосев, Александър. Online култура, online природа. // Четенето в епохата на медии, компютри и Интернет. – С., Фигура, 2003.
3. Люк, Тимоти. Новият световен ред или неосветовните редове. // Глобални модерности, – С., Критика и хуманизъм, 2004.
4. Олбру, Мартин. Глобалната епоха: Държавата и обществото отвъд модерността. – С., Обсидиан, 2001.
5. Castells, Manuel. The Informational City. Oxford, Blackwell, 1989.
6. Giddens, Antony. The Consequences of Modernity. – Stanford, Stanford University Press, 1990.
7. Harvey, D. The Condition of Postmodernity. – Oxford, Blackwell, 1989.
8. Robertson, Roland. Globalization: Social theory and Global Culture. – London, Sage, 1992.

КАЛЕНДАР ' 2007

Януари

1. 390 г. от рождението на Бартоломе Мурильо – испански живописец (1617–1682)

2. 85 г. от рождението на Блага Димитрова – бълг. поетеса (1922–2003)

6. 135 г. от рождението на Йордан Иванов – бълг. историк, етнограф, археолог и филолог (1872–1947)

6. 165 г. от смъртта на Луи Брайл – създател на азбуката за слепи (1809–1842)

7. 145 г. от смъртта на Константин Миладинов – бълг. възрожденски деец, борец за национална и черковна свобода (1830–1862)

11. 95 г. от рождението на Иван Мартинов – бълг. писател (1912–1991)

11. 145 г. от смъртта на Димитър Миладинов – бълг. възрожденски деец, борец за национална и черковна свобода (1810–1862)

13. 140 г. от съставянето в Букурещ от Георги С. Раковски на „Привременен закон за народните горски чети за 1867-о лето“ (1867)

19. 125 г. от рождението на Александър Миленков – бълг. театрален художник (1882–1971)

20. 105 г. от рождението на Назъм Хикмет – турски писател (1902–1963)

23. 135 г. от рождението на Гоце Делчев – бълг. революционер, идеолог и вожд на Вътрешната македоно–одринска революционна организация (1872–1903)

26. 110 г. от рождението на Иван Димов – бълг. драматичен артист (1897–1965)

27. 40 г. от едновременно подписване в Москва, Вашингтон и Лондон на договора за принципите на дейността на държавите по изследване и използване на космическото пространство, включително Луната и други небесни тела (1967)

28. 85 г. от рождението на Цветан Ангелов – бълг. писател, автор на книги със стихотворения, пиеси и романи за деца и юноши (1922–1982).

30. 125 г. от рождението на Теодор Траянов – бълг. поет (1882–1945)

31. 100 г. от рождението на Паулина Станчева – бълг. писателка (1907–1991)

Февруари

1. 125 г. от рождението на Владимир Димитров–Майстора – бълг. художник (1882–1960)

1. 125 г. от рождението на Джеймс Джойс – ирландски писател (1882–1941)

2. 85 г. от рождението на Стоянка Мутафова – бълг. актриса (1922)

2. 100 г. от смъртта на Д. И. Менделеев – руски химик, открил периодичния закон на химичните елементи; създал периодичната система на химичните елементи (1834–1907)

2. 105 г. от смъртта на Емануил Манолев – бълг. композитор (1860–1902)

3. 125 г. от рождението на Добри Невмиров – бълг. писател, библиотекар на Българското книжовно дружество (БАН) и в Министерството на благоустройството (1882–1945)

6. 75 г. от рождението на Франсоа Трюфо – френски режисьор (1932–1984)

7. 195 г. от рождението на Чарлз Дикенс – английски писател (1812–1870)

10. 60 г. от подписването в Париж на мирния договор с България след Втората световна война (1947)

10. 170 г. от смъртта на Александър Сергеевич Пушкин – руски поет (1799–1837)

12. 105 г. от рождението на Светослав Минков – бълг. писател (1902–1966)

15. 130 г. от смъртта на Райко Жинзифов – бълг. поет и публицист (1839–1877)

17. 200 г. от смъртта на Осман Пазвантоглу – турски владетел на Видинска област (1758–1807)

18. 60 г. от смъртта на Георги Райчев – бълг. писател и драматург (1882–1947)

19. 55 г. от смъртта на Кнут Хамсун – норвежки писател (1854–1952)

21. 155 г. от смъртта на Николай Гогол – руски писател и комедиограф (1809–1852)

22. 15 г. от смъртта на Петър Динев – бълг. филолог, славист и фолклорист (1910–1992)

24. 125 г. от рождението на Стоян Романски – бълг. езиковед, славист и етнограф (1882–1959)

25. 105 г. от рождението на Георги Константинов – бълг. литературен критик и историк (1902–1970)

26. 205 г. от рождението на Виктор Юго – френски писател (1802–1885)

27. 105 г. от рождението на Джон Стайнбек – американски писател (1902–1968)

28. 100 г. от рождението на Емилиян Станев – бълг. белетрист, академик (1907–1979)

Март

3. 110 г. от рождението и 80 г. от смъртта на Иван Милев – бълг. живописец, илюстратор и сценограф (1897–1927)

4. 120 г. от рождението на Ячо Хлебаров – бълг. културен деец и организатор на читалищното дело (1887–1951)

4. 175 г. от смъртта на Жан Франсоа Шамполион – френски египтолог (1790–1832)

5. 85 г. от рождението на Пиер Паоло Пазолини – италиански кинорежисьор и писател (1922–1975)

5. 135 г. от гибелта на Ангел Кънчев – бълг. революционер (1850–1872)

6. 130 г. от рождението на Никола Михов – бълг. библиограф, икономист, академик (1877–1962)

9. 125 г. от рождението на Коста Лулчев – бълг. политик и общественик (1882–1965)

11. 100 г. от смъртта на Димитър Петков – бълг. политик, журналист, министър-председател (1858–1907)

11. 105 г. от рождението на Борис Шивачев – бълг. писател (1902–1932)

18. 100 г. от смъртта на Марслен Пиер Бертло – френски химик, философ, държавник (1827–1907)

20. 280 г. от смъртта на Исак Нютон – английски физик, математик и астро-

ном (1642–1727)

22. 100 г. от смъртта на Филип Тотю – бълг. революционер (1830–1907)

22. 175 г. от смъртта на Йохан Волфганг Гьоте – немски писател (1749–1832)

23. 165 г. от смъртта на Стендал – френски романист (1783–1842)

26. 115 г. от смъртта на Уолт Уитман – американски поет (1819–1892)

26. 180 г. от смъртта на Лудвиг ван Бетховен – немски композитор (1770–1827)

28. 120 г. от рождението на Димчо Дебелянов – бълг. поет и преводач (1887–1916)

28. 415 г. от рождението на Ян Коменски – чешки мислител–хуманист педагог (1592–1670)

28. 105 г. от рождението на Иван Унджиев – бълг. историк (1902–1979)

30. 85 г. от излизането на бр. 1 на „Хиперион“, месечно списание за литература и изкуство, орган на бълг. символизъм

31. 125 г. от рождението на Корней Чуковски – руски писател, детски поет, литературовед и преводач (1882–1969)

Април

1. 145 г. от рождението на Антон Митов – бълг. живописец, художествен критик и общественик (1862–1930)

6. 195 г. от рождението на Херцен – руски революционер, философ, писател и публицист (1812–1870)

9. 100 г. от смъртта на Едвард Григ – норвежки композитор, пианист, диригент (1843–1907)

15. 555 г. от рождението на Леонардо да Винчи – италиански живописец, скулптор, архитект и учен (1452–1519)

17. 105 г. от рождението на Веселин Стоянов – бълг. композитор (1902–1969)

18. 100 г. от рождението на Иван Дуйчев – бълг. историк медиевист, академик (1907–1986)

19. 125 г. от смъртта на Чарлз Дарвин – английски естествоизпитател, основоположник на учението за произхода на видовете по пътя на естествения подбор (1809–1882)

25. 45 г. от рождението на Петя Дубарова – бълг. поетеса (1962–1979)

27. 125 г. от рождението на Боян Пенев – бълг. литературен историк и критик (1882–1927)

29. 100 г. от рождението на Еким Бончев – бълг. геолог, академик, професор (1907–1992)

Май

2. 1100 г. от смъртта на княз Борис I (907)

6. 145 г. от смъртта на Хенри Дейвид Торо – американски писател (1817–1862)

12. 100 г. от рождението на Д. А. Шмаринов – руски график (1907–1999)

13. 125 г. от рождението на Жорж Брак – френски живописец (1882–1963)

15. 115 г. откакто Стоян Михайловски написва в Русе през 1892 г. стихотворението „Върви народе възродени“, превърнало се във всеучилищен химн

22. 100 г. от рождението на сър Лорънс Оливие – английски киноактьор, режисьор и продуцент (1907–1989)

22. 245 г. от рождението на Йохан Готлиб Фихте – немски философ (1762–1814)

23. 165 г. от рождението на Мария Конопницка – полска писателка (1842–1910)

23. 95 г. от рождението на Яна Язова – бълг. поетеса, белетристка и детска писателка, авторка на романа „Левски“ (1912–1974)

28. 95 г. от смъртта на Пенчо П. Славейков – бълг. поет, преводач и литературен критик, директор на Народната библиотека в София (1866–1912)

29. 90 г. от рождението на Джон Фитцджералд Кенеди – амер. президент (1917–1963)

29. 25 г. от смъртта на Роми Шнайдер – австрийска кино- и драматична актриса (1938–1982)

Юни

5. 125 г. от рождението на Игор Стравински – руски композитор (1882–1971)

7. 100 г. от рождението на Младен Исаев – бълг. поет (1907–1991)

15. 135 г. от рождението на Антон Страшимиров – бълг. писател, драма-

тург, народовед (1872–1937)

17. 75 г. от рождението на Андрей Германов – бълг. поет (1932–1981)

21. 50 г. от смъртта на Йоханес Щарк – германски физик (1874–1957)

22. 145 г. от рождението на Иван Д. Шишманов – бълг. литературовед, общественик, академик (1862–1928)

25. 80 г. от смъртта на Боян Пенев – бълг. литературен историк и критик (1882–1927)

26. 100 г. от смъртта на Атанас Узунов – бълг. революционер, учител и книжовник (1851–1907)

28. 295 г. от рождението на Жан-Жак Русо – френски философ, педагог, писател и композитор (1712–1778)

Юли

2. 130 г. от рождението на Херман Хесе – немски писател (1877–1962)

7. 120 г. от рождението на Марк Шагал – беларуски художник, живял във Франция от 1923 г. (1887–1985)

8. 130 г. от рождението на Елин Пелин – бълг. писател, критически реалист (1877–1949)

12. 190 г. от рождението на Хенри Дейвид Торо – американски писател (1817–1862)

18. 170 год. от рождението на Васил Иванов Кунчев – Левски – Апостол на свободата (1837–1873)

23. 65 г. от разстрела на Никола Вапцаров – български поет (1909–1942)

24. 205 г. от рождението на Александър Дюма-баща – френски писател (1802–1870)

Август

1. 95 г. от смъртта на Йоаким Груев – бълг. книжовник и учител (1828–1912)

3. 80 г. от смъртта на Стоян Михайловски – бълг. писател и философ (1856–1927)

9. 45 г. от смъртта на Херман Хесе – немски писател (1877–1962)

14. 140 г. от рождението на Джон Голзуърди – английски писател (1867–1909)

19. 345 г. от смъртта на Блез Паскал

– френски математик, физик и философ (1623–1662)

20. 100 г. от рождението на Ненко Балкански – бълг. живописец (1907–1977)

20. 1090 г. от битката при Ахелой между византийци и българи (917)

21. 105 г. от рождението на Ангел Каралийчев – бълг. писател; автор на книги за деца (1902–1972)

29. 125 г. от смъртта на Йордан Хаджиконстантинов-Джинот – бълг. възрожденски деец (1818–1882)

31. 55 г. от смъртта на Димитър Ненов – бълг. композитор, пианист и педагог (1901–1952)

Септември

1. 185 г. от рождението на Добри Чинтулов – бълг. възрожденски поет и културно-просветен деец (1822–1886)

5. 190 г. от рождението на Алексей Толстой – руски писател (1817–1875)

6. 195 г. от рождението на Иларион Макариополски – бълг. митрополит, един от водачите на църковно-националната борба (1812–1875)

7. 100 г. от смъртта на Сюли Прюдом – френски поет (1839–1907)

9. 75 г. от смъртта на Стоян Заимов – бълг. революционер, общественик и книжовник (1853–1932)

11. 100 г. от рождението на Лев Н. Оборин – руски пианист (1907–1974)

11. 145 г. от рождението на О'Хенри – американски писател (1862–1910)

16. 105 г. от рождението на Камен Зидаров – бълг. поет и драматург (1902–1987)

21. 175 г. от смъртта на Уолтър Скот – английски писател (1771–1832)

22. 205 г. от рождението на Юрий Венелин – украински славист, българист, фолклорист, етнограф и филолог (1802–1839)

23. 60 г. от смъртта на Никола Петков – бълг. общественик и политик (1893–1947)

29. 460 г. от рождението на Мигел де Сервантес Сааведра – испански писател (1547–1616)

29. 105 г. от смъртта на Емил Зола – френски писател (1840–1902)

Октомври

2. 160 г. от смъртта на Васил Априлов – бълг. възрожденски деец (1789–1847)

4. 220 г. от рождението на Франсоа Пиер Гийом Гизо – френски политик и историк (1787–1874)

5. 125 г. от рождението на Робърт Хъчингс Годард – американски физик и изобретател, един от създателите на ракетната техника (1882–1945)

9. 140 г. от смъртта на Георги С. Раковски – бълг. революционер (1821–1867)

13. 100 г. от рождението на Иван Хаджийски – бълг. социален психолог и публицист (1907–1944)

14. 165 г. от рождението на Василий Верещагин – руски художник (1842–1904)

15. 70 г. от смъртта на Йордан Йовков – бълг. писател (1880–1937)

16. 105 г. от рождението на Фани Попова-Мутафова – бълг. писателка, автор на четирилогията „Асеновци“, преводач (1902–1977)

24. 125 г. от рождението на Имре Калман – унгарски композитор (1882–1953)

25. 105 г. от рождението на Борис Ангелушев – бълг. художник (1902–1966)

Ноември

2. 110 г. от рождението на Асен Разцветников – бълг. поет, писател и преводач (1897–1951)

3. 100 г. от смъртта на Константин Величков – бълг. писател, преводач, живописец, държавен и обществен деец (1855–1907)

3. 120 г. от рождението на Самуел Маршак – руски преводач, критик, автор на творби за деца (1887–1934)

7. 220 г. от рождението на Вук Караджич – сръбски филолог, етнограф, историк (1787–1864)

17. 180 г. от рождението на Петко Р. Славейков – бълг. поет, преводач, фолклорист, общественик и публицист (1827–1895)

26. 95 г. от рождението на Йожен Йонеско – френски драматург (1912–1994)

28. 100 г. от смъртта на Борис Сарафов – бълг. революционер, деец на на-

ционалноосвободителните борби на българите в Македония и Одринско (1872–1907)

28. 50 г. от смъртта на Иван Пенков – бълг. сценограф, живописец, приложник (1897–1957)

29. 205 г. от рождението на Вилхелм Хауф – немски писател–романтик, майстор на приказката (1802–1827)

30. 190 г. от рождението на Теодор Момзен – немски историк (1817–1903)

Декември

3. 105 г. от рождението на Кирил Мирчев – бълг. езиковед (1902–1975)

7. 125 г. от рождението на Георги Райчев – бълг. писател и драматург (1882–1947)

7. 70 г. от смъртта на Антон Страшимиров – бълг. писател (1872–1937)

13. 210 г. от рождението на Хайнрих Хайне – немски поет и публицист (1797–1856)

14. 70 г. от смъртта на Ангел Каралийчев – бълг. писател (1902–1972)

15. 155 г. от рождението на Антоан Анри Бекерел – френски физик (1852–1908)

18. 155 г. от рождението на ген. Данаил Николаев – бълг. военен деец (1852–1942)

23. 125 г. от рождението на Спиридон Казанджиев – бълг. философ (1882–1951)

25. 365 г. от рождението на Исаак Нютон – английски физик, математик и астроном (1642–1727)

26. 40 г. от смъртта на Чудомир – бълг. писател–хуморист (1890–1967)

27. 135 г. от залавянето на Апостола на свободата Васил Левски в Къринското ханче (1872)

През 2007 г. се навършват:

285 г. от рождението на Паисий Хилендарски – бълг. народен будител, пръв идеолог на Българското национално възраждане (1722–1773)

245 г. от написването на „История славянобългарска“ (1762)

195 г. от рождението на Баба Тонка – бълг. революционерка (1812–1893)

190 г. от рождението на Гаврил Кръстевич – бълг. историк, общественик и книжов-

ник, редактор на сп. „Български книжници“ (1817–1898)

140 г. от излизането на бр. 1 на в. „Дунавска зора“, редактиран от Добри Войников

130 г. от създаване на Българското опълчение (1877), участвало в Руско–турската война (1877–1878)

115 г. от смъртта на д-р Иван Богоров – бълг. вестникар (1820–1892)

100 г. от построяването на паметника „Цар Освободител“ на площад „Народно събрание“ в София, скулптор – А. Дзоки

100 г. от награждаването на Ръдиард Киплинг с Нобеловата награда за литература

100 г. от награждаването на Е. Монета и Л. Рено с Нобеловата награда за изключителния им принос за мира и разбирателството между народите

50 г. от награждаването на Албер Камю с Нобеловата награда за литература

Световни годишници и десетилетия под егидата на ООН и ЕС:

2001–2010 г. – Международно десетилетие за премахване на колониализма

2001–2010 г. – Международно десетилетие на борба за съкращаване на мащабите на заболяемостта от малария в развиващите се страни

2001–2010 г. – Международно десетилетие на култура на мира и ненасилието в името на децата на света

2003–2012 г. – Международно десетилетие за грамотност: образование за всички

2005–2014 г. – Международно десетилетие на образование в интерес на устойчивото развитие на ООН

2005–2015 г. – Международно десетилетие за действия „Вода за живот“

2005–2015 г. – Международно десетилетие на ромското включване

Използвани източници:

„Уикипедия“ – свободна електронна енциклопедия; „Руска електронна енциклопедия“; „Българска енциклопедия от А – Я“, 2. осъвр. електронно изд.; сп. „Библиотекар“; сп. „Библиотека“; „Съвременна българска енциклопедия“, (Gaberoff, 2003).

Изработи Петя Толева

Отдел „Методичен“ на Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив

НОВИ СПРАВОЧНИЦИ В НБКМ

Обществено-политически науки

АЛЕКСЕЕВ, Сергей Владимирович

Зримая истина : Энциклопедия православной иконы / С. Алексеев. - Санкт-Петербург и др. : Нева и др., 2003. - 416 с. : с цв. ил., портр. ; 25 см

Библиогр. в края на кн.

ISBN 5-7654-2517-8

ВОЕННЫЙ энциклопедический словарь /

Редкол. А. П. Горкин и др. - Москва : Большая Рос. энцикл. и др., 2002. - 1664 с. ; 18 см. - (Серия Энциклопедические словари)

Изд. М-во обороны РФ. Инст. восн. истории.

ISBN 5-85270-219-6

ГЕОГРАФИЧЕСКИЙ энциклопедический словарь : Географические названия / Гл. ред. В. М. Котляков. - 3. изд., доп. - Москва : Большая Рос. энцикл., 2003. - 904 с. : с к., 12 л. : цв. ил. ; 27 см

ISBN 5-85270-216-1

ГРЕК, Иван Федорович

Болгары Молдовы и Украины: вторая половина XVIII в. - 1995 г. : Библиогр. указ. литературы / Иван Грек ; Науч. ред. Н. Н. Червенков ; Библиогр. ред. Л. М. Коробко. - Кишинев : S.S.B., 2003. - 664 с. ; 30 см

Изд. АН Респ. Молдова. Инст. межэтнич. исслед. и др.

ISBN 9975-9578-4-X

КАРАНОВИЋ, Слободан С.

Православни, католички, исламски, јеврејски и протестантски појмовник / Слободан С. Карановић. - Београд : М-во за лудска и манинска права Србије и Црне Горе, 2003. - 197 с. ; 22 см

Името на авт. не отбелязано на кор. - Библиогр. в края на кн.

ISBN 86-84849-01-9

КИРИЛЕНКО, Галина Георгиевна и др.

Краткий философский словарь / Г. Г. Кириленко, Е. В. Швецов. - Москва : Слово и др., 2003. - 480 с. ; 21 см

Имената на авт. не отбелязани на кор.

ISBN 5-8123-0159-X

КОЗЛОВ, О. Ф. и др.

Государственность России : Словарь-справочник : Т. 1. / Состав. О. Ф. Козлов, В. Ф. Янкова. - Москва : Наука, 1996. - . . . ; 23 см

Изд. Федер. арх. агентство. ВНИИ документо-ведения и арх. дела.

ISBN 5-02-008744-0

Кн. 5. Должности, чины, звания, титулы и церковные саны России : Конец XV века-февраль

1917 года / Состав. И. В. Сабснникова, Н. И. Химина

Ч. 1. А-Л. - 2005. - 503 с.

ISBN 5-02-010285-7

КОЛБИ, Роберт

Энциклопедия технических индикаторов рынка / Роберт Колби ; Пер. с англ. А. И. Ливензон. - 2. изд. - Москва : Альпина Бизнес Букс, 2004. - 837 с. ; 25 см

ISBN 5-9614-0031-X

МАМОНТОВ, Марк Александрович

История зарубежных стран : Указ. библиогр. пособий, изданных в СССР и Российской Федерации на русском языке : 1986-1995 гг. / М. А. Мамонтов. - Санкт-Петербург : Рос. нац. библ., 2004. - 407 с. ; 21 см

ISBN 5-8192-0193-0

МОЛЛО, Эндрю

Вооруженные силы Второй мировой : Структура. Униформа. Знаки различия : Полная иллюстрированная энциклопедия / Эндрю Молло ; Пер. с англ. Сергея Дробязко. - Москва : Эксмо, 2004. - 320 с. : с цв. ил. ; 28 см

ISBN 5-699-04127-3

ПОХЛЕБКИН, Вильям Васильевич

Словарь международной символики и эмблематики / В. В. Похлебкин. - Москва : Центрполиграф, 2004. - 544 с. : с ил. ; 21 см

ISBN 5-9524-1354-4

РУССКАЯ интеллигенция : Автобиографии и биобиблиогр. документы в собрании С. А. Венгерова : Аннот. указ. : В 2 т. / Под ред. В. А. Мыслякова. - Санкт-Петербург : Наука, 2001. - . . . ; 25 см

Изд. РАН. Инст. рус. литературы (Пушкинский Дом).

ISBN 5-02-028494-7

Т. 1. А-Л. - 2001. - 640 с. : с факс., 7 л. : портр., ил.

ISBN 5-02-028495-5

СРПСКА библиографија : Книге 1868-1944 : Кн. 1. - . . . Београд : Нар. библ. Србије, 1989. - . . . ; 30 см

Кн. 17. Sred-Su / Гл. и одг. уред. Сретен Угричић ; Гл. ред. Миодраг Живанов. - 2005. - XV, 496 с.

ISBN 86-7035-116-1

СРПСКИ биографски речник : 1. - / Гл. уред. Младен Лесковац и др. - Нови Сад : Матица срп., 2004. - . . . ; 27 см

1. А-Б. - 2004. - 916 с. : с портр.

ISBN 86-83651-49-5

УКРАЇНОМОВНА книга у фондах Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського : 1798 - : Вип. 1 - : Бібліогр. покажчик. - Київ : Нац. бібл. України ім. В. І. Вернадського, 1996 - : - 21 см. - (Національна бібліографія України) / Изд. НАН України.
Вип. 5. 1917-1923 / Уклад. Л. С. Новосолова и др. - 2002
ISBN 966-02-2752-3
Ч. 1. - 740 с.
ISBN 966-02-2753-1
Ч. 2. - 412 с.
ISBN 966-02-2754-X
ХОЛОКОСТ : Энциклопедия / [Ред. У. Лавкер] ; Пер. с англ. - Москва : РОССПЭН, 2005. - 808 с. : с ил., к. ; 27 см
Изд. Инст. толерантности Всерос. гос. библ. иностр. литературы.
ISBN 5-8243-0649-4
ШАНГИНА, Изабелла Иосифовна
Русский народ : Будни и праздники : Энциклопедия / И. И. Шангина. - Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2003. - 560 с. : с цв. ил. ; 29 см
Името на авт. не отбелязано на кор. - Библиогр. в края на кн.
ISBN 5-352-00650-6
ШАНГИНА, Изабелла Иосифовна
Русский традиционный быт : Энцикл. словарь / И. И. Шангина. - Санкт-Петербург : Азбука-классика, 2003. - 688 с. : с цв. ил. ; 29 см
Името на авт. не отбелязано на кор. - Библиогр. в края на кн.
ISBN 5-352-00337-X
BIOGRAFICKY slovník českých zemí : 1 - / Red. Jana Brabencova et al. - Praha : Libri, 2004. - : 27 см
Ed. Hist. Úst. AV ČR.
ISBN 80-7277-214-7
2. B-Bar. - 265 p.
ISBN 80-7277-252-X
Der BROCKHAUS: Psychologie : Fühlen, Denken und Verhalten verstehen. - Mannheim etc. : Brockhaus, 2001. - 703 p. : col. ill. ; 25 cm
ISBN 3-7653-0591-X
Der BROCKHAUS: Recht : Das Recht verstehen, seine Rechte kennen. - Mannheim : Brockhaus, 2002. - 847 p. ; 25 cm
ISBN 3-7653-0561-8
Der BROCKHAUS: Religionen : Glaube, Riten, Heilige. - Mannheim etc. : Brockhaus, 2004. - 703 p. : col. ill. ; 25 cm
Прил. Sonderseiten zu Papst Benedikt XVI. - VIII p.
ISBN 3-7653-2476-0
DICTIONNAIRE de la culture juridique / Publ. sous la dir. de Denis Alland, Stéphane Rials. - Paris : PUF, 2003. - 1651 p. ; 25 cm + 1 компакт диск
ISBN 2-13-050581-3
FIVE hundred leaders of influence / Ed.-in-chief

C. Mitchell. - [Raleigh], NC : Amer. Biogr. Inst., 2003. - CLXVI, 333 p. : portr. ; 26 cm
IONITOIU, Cicerone
Victimele terorii comuniste : Arestati, torturati, interminati, ucisi : Dictionar A - / Cicerone Ionitoiu. - Bucuresti : Masina de scris, 2000. - : 24 cm
ISBN 973-99994-2-5
Dictionar N-O / Lucrare rev. de Mihaela Andreiovi. - 2005. - 256 p. : portr.
ISBN 973-8491-19-3
KOZINSKI, Zbigniew et al.
Zrodla do dziejow parlamentaryzmu polskiego w XVI-XVIII wieku w zbiorach Biblioteki Jagiellonskiej / Zbigniew Kozinski, Zdzislaw Pietrzyk. - Krakow : S. n., 2004. - 108 p. : ill., facs. ; 24 cm
Bibliogr. p. 107-108.
ISBN 83-909081-8-2
KUBICEK, Jaromir
Noviny Ceske republiky 1919-1945 : C. 1-2 / Jaromir Kubicek a kol. - Brno : Sdruzeni knihoven CR, 2004. - : 25 cm. - (Ceska retrospektivni bibliografie ; R. 1. Noviny ; D. 2)
Kop. Ceske noviny.
ISBN 80-86249-26-3
C. 1. Bibliografic. - 448 p.
ISBN 80-86249-28-X
C.2. Prehledy, rajstriky. - 276 p.
ISBN 80-86249-29-8
MACBRIEN, Richard P. Lives of the saints : From Mary and St. Francis of Assisi to John XXIII and Mother Teresa / Richard P. McBrien. - San Francisco : Harper, 2003. - XXIII, 646 p. : ill. ; 21 cm
Bibliogr. p. 623-626.
ISBN 0-06-065341-8
MATOVCIK, Augustin et al.
Biografistika : Stav, podoby a metodika biogr. badania na Slovensku / Augustin Mat'ovcik, Pavol Parenicka. - Martin : Sloven. nar. kniznica, 2005. - 180 p. : facs. ; 21 cm
Bibliogr. p. 160-170.
ISBN 80-89023-51-7
PHILLIPS, Charles L. et al.
Encyclopedia of historical treaties and alliances : Vol. 1-2 / Charles L. Phillips, Alan Axelrod. - Chicago etc. : Fitzroy Dearborn, 2001. - : 29 cm
ISBN 1-57958-326-1
Vol. 1. From ancient times to World War I. - XIV, 495 p.
Vol. 2. From the 1920s to the present. - XI, 496-949 p.
Bibliogr. p. 911-918. -
SCHMIDT, Heinrich
Philosophisches Wörterbuch / Begr. von Heinrich Schmidt ; Neu bearb. von Georgi Schischkoff. - 21. Aufl. - Stuttgart : Kroner, 1982. - VIII, 787 p. ; 18 cm. - (Kroners Taschenausgabe ; Bd. 13)
Авт. не с отбелязан на кор.
ISBN 3-520-01321-5

SLOWNIK biograficzny Europy Srodkowo-
Wschodniej XX w. / Pod red. Wojciecha
Roszkowskiego, Jana Kofmana. - Warszawa : Rytm
etc., 2004. - XVI, 1449 p. ; 25 cm

Ed. Inst. Studiów Politi. PAN.

ISBN 83-7399-084-4

SOUPIŠ praměnu k dejinám narodu Ruska,
Ukrajiny a Beloruska do roku 1945 zarchivu Ceske
republiky : D. 1. - Praha : Nar. knih. CR, 2002. - ;
21 cm. - (Bibliografic Slovanske knihovny)

Ed. Slovan. knih. Arch. sprava Min. vnitra Ceske
rep.

D. 3. Archiv Jihoceskeho kraje. - 2004. - 92 p.

ISBN 80-7050-451-X

VERNUS, Pascal et al.

The book of the pharaohs / Pascal Vernus, Jean
Yoyotte ; Transl. from the Fr. by David Lorton. -
Ithaca etc. : Cornell Univ. Press, 2003. - 233 p. : ill.,
5 f. : m. ; 24 cm

Bibliogr. p. 231-233.

ISBN 0-8014-4050-5

WHO is...? (v Ceske republice) : Zivotopisna
encykl. prednich zen a muzu Ceske republiky : Dod.
dilo. - 3. vyd. - Zug : Who is Who, 2004. - 1580 p. :
portr. ; 22 cm + 1 CD-ROM

ISBN 3-7290-0047-0

WHO is who Magyarorszagon : Magyarorszag
vezeto szemelyisegeinek eletrajzi enciklopediaja. - 3.
kiad. - Zug : Who is Who, 2005. - 2137 p. : portr. ; 22
cm + 1 CD-ROM

ISBN 3-7290-0050-0

WHO is who in Osterreich : Supplementwerk der
biogr. Enzykl. fuhrender Frauen und Mannern
Osterreichs. - 20. Ausg. - Zug : Who is Who, 2005. -
2203 p. : portr. ; 22 cm + 1 CD-ROM

ISBN 3-7290-0049-7

WHO is who w Polsce : Encyklopedia biogr. z
zyciorysami znanych Polek i Polakow : [1-2]. - 4. wyd.
- Zug : Who is Who, 2005. - ; 22 cm + 1 CD-ROM

ISBN 3-7290-0051-9

[1]. A-Maj. - 2349 p. : portr.

[2]. Mak-Z. - 2350-4704 p. : portr.

WHO is who v Slovenskej Republike :
Zivotopisna encykl. vyznamnych zien a muzov
Slovenska : Dod. dieilo. - 2. vyd. - Zug : Who is Who,
2005. - 857 p. : portr. ; 22 cm + 1 CD-ROM

ISBN 3-7290-0048-9

WORTERBUCH der phanomenologischen
Begriffe / Unter Mitarb. von Klaus Ebner, Ulrike Kadi
; Hrsg. von Helmut Vetter. - Hamburg : Meiner, 2004.
- 699 p. ; 20 cm. - (Philosophische Bibliothek ; Bd.
555)

Bibliogr. p. 652-696.

ISBN 3-7843-1682-2

ЛИТЕРАТУРОЗНАНИЕ, ЕЗИКОЗНАНИЕ И ИСКУСТВО

АНДРЕЕВА, Роза Павловна

Иллюстрированный словарь по искусству и
архитектуре / Состав. Р. П. Андреева. - Санкт-
Петербург : Литера, 2003. - 448 с. : с ил. ; 18 см

Имсто на авт. взето от гърба на загл. с.

ISBN 5-94455-081-3

БЛЮМ, Арлен Викторович

Запрещенные книги русских писателей и ли-
тературоведов : 1917-1991 : Индекссов. цензуры
с коммент. / Арлен Блюм. - Санкт-Петербург :
Санкт-Петербург. гос. унив. культуры и искусств,
2003. - 404 с. ; 20 см

Изд. М-во культуры РФ.

ISBN 5-94708-023-0

ВЫРАЗИТЕЛЬНЫЕ средства русского язы-
ка и речевые ошибки и недочеты : Энцикл. сло-
варь-справочник / Под ред. А. П. Сковороднико-
ва. - Москва : Флинта и др., 2005. - 480 с. ; 25 см

ISBN 5-89349-502-0

ГОЛОВАЩУК, Сергій Іванович

Російсько-український словник сталих сло-
восполучень / С. І. Головащук. - Київ : Наукова
думка, 2001. - 640 с. ; 21 см. - (Словники України)

Бібліогр. в края на кн.

ISBN 966-00-0666-7

КРЫМОВА, Нина Ильинична и др.

Большой датско-русский словарь : С транск-
рипцией / Н. И. Крымова, А. Я. Эмзина, А. С.
Новакович ; Под ред. А. С. Новаковича = Stor
dansk-russiskordbog : Med udtalelser / N. Krymova,
A. Emsina, A. Novakovitsj. - 7. изд., испр. - Москва
: Живой язык, 2004. - 896 с. ; 25 см

Имената на авт. не отбелязани на кор.

ISBN 5-8033-0025-X

ЛИТЕРАТУРЫ народов России: XX век :
Словарь / Отв. ред. Н. С. Надъярных. - Москва :
Наука, 2005. - 367 с. ; 25 см

Изд. РАН. Инст. мировой литературы им. А.
М. Горького.

ISBN 5-02-010208-3

ЛОГОШ, Ольга и др.

Словарь „Маятника Фуко” Умберто Эко / Авт.-
состав. Ольга Логош, Владимир Петров. - Санкт-
Петербург : Symposium, 2004. - 554 с. ; 21 см

Имената на авт. не отбелязани на кор.

ISBN 5-89091-200-3

МАРТЫНОВ, Г. Г.

В. В. Набоков : Указ. литературы, опубл. на
рус. яз. в СССР, России, странах СНГ и государ-
ствах Балтии / Авт.-состав. Г. Г. Мартынов. -
Санкт-Петербург : Фолио-Пресс, 2001. - 496 с. : с
факс. ; 22 см

Имсто на авт. не отбелязано на кор. - Изд.
Библиотека РАН. Набоковский фонд.

ISBN 5-7627-0157-3

ПОЛУНИНА, Надежда Михайловна

Кто есть кто в коллекционировании старой
России : Новый биогр. словарь / Н. М. Полунина.
- Москва : Рипол Классик, 2003. - 556 с. : с ил., 16
л. : цв. ил. ; 25 см

Библиогр. в края на кн.

ISBN 5-7905-2153-3

РУССКО-УКРАИНСКИЙ и украинско-русский толковый словарь / Под ред. Л. Г. Савченко = Російсько-український і українсько-російський тлумачний словник. - Харьков : Прапор, 1999. - 544 с. ; 21 см. - (А до Я)

ISBN 5-7766-0699-3

САМИЗДАТ Ленинграда : 1950-с-1980-с : Лит. энцикл. / В. Э. Долинин и др. ; Под. общ. ред. Д. Я. Северюхина. - Москва : Новое лит. обозрение, 2003. - 623 с. : с портр. ; 25 см

Библиогр. с. 55-66.

ISBN 5-86793-216-8

СЛОВАРЬ обиходного русского языка Московской Руси XVI-XVII веков : Вып. 1. - / Под ред. О. С. Мжельской. - Санкт-Петербург : Наука, 2004. - . . . ; 27 см

Изд. Санкт-Петербург. гос. унив. Межкаф. словарь. кабинет им. проф. Б. А. Ларина и др.

ISBN 5-02-027017-2

Вып. 1. А-Бязь. - 2004. - 334 с.

ISBN 5-02-027112-8

СЛОВНИК фразеологізмів української мови / Відп. ред. В. О. Винник. - Київ : Наукова думка, 2003. - 1104 с. ; 25 см. - (Словники України)

Изд. НАН України. Инст. укр. мови и др.

ISBN 966-00-0797-3

СУПРУНЕНКО, Павел Павлович и др.

Топонимика / П. П. Супруненко, Ю. П. Супруненко. - Москва : Терра-Книжный клуб, 2004. - 480 с. ; 18 см. - (Популярная энциклопедия)

Имената на авт. не отбелязани на кор.

ISBN 5-275-01028-1

УКРАЇНСЬКО-РОСІЙСЬКО-АНГЛІЙСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ тлумачний та перекладний словник термінів ринкової економіки / Під ред. Т. Р. Кияка. - 2. вид., перероб. і доп. - Київ : Обереги, 2003. - 624 с. ; 18 см. - (Серия Abecedarium)

ISBN 966-513-195-8

Der BROCKHAUS: Literatur : Schriftsteller, Werke, Epochen, Sachbegriffe. - 2. völlig neu bearb. Aufl. - Mannheim etc. : Brockhaus, 2004. - 959 p. : col. ill. ; 25 cm

ISBN 3-7653-0351-8

CESKA divadla ; Encyklopedie divadelnich souboru / Hl. red. Eva Sormova. - Praha : Divadelni Ust., 2000. - XVI, 616 p. : ill. ; 25 cm

ISBN 80-7008-107-4

CZECH literature at the turn of the Millennium / Ed. by Radim Kopac = Neue tschechische Literatur an der Jahrtausendwende / Hrsg. von Radim Kopac. - Prague : Min. of Culture of the CR, 2003. - 183 p. : portr. ; 30 cm

Текст и на нем. яз. - Bibliogr. p. 15, 17 etc.

ISBN 80-86310-36-1

DALBY, Andrew

Dictionary of languages : The definitive reference to more than 400 languages / Andrew Dalby. - Rev. ed. - New York : Columbia Univ. Press, 2004. - XVI, 734 p. : m. ; 24 cm

ISBN 0-231-11569-5

DESFEUILLES, Pierre

Dictionnaire Bordas des rimes / Pierre Desfeuilles. - Paris : Bordas, 2004. - XXXI, 367 p. 22 cm. - (Les referents Bordas)

ISBN 2-04-729925-X

DICTIONNAIRE de poesie de Baudelaire a nos jours / Publ. sous la dir. de Michel Jarrety. - Paris : PUF, 2001. - 897 p. ; 24 cm

ISBN 2-13-050940-1

Le DICTIONNAIRE du litteraire / Publ. sous la dir. de Paul Aron et al. - Paris : Presses Univ. de France, 2002. - XXV, 635 p. ; 25 cm

ISBN 2-13-051690-4

DIFFICULTES & pieges du francais : 15 000 difficultes et pieges, 150 regles d'usage. - Paris : Larousse, 2004. - 790 p. ; 24 cm. - (Grand dictionnaire)

ISBN 2-03-532084-4

DORNYEI, Sandor et al.

Regi magyar konvytar III/XVIII.szazad : Magyarorszag szarok kulfoldon, nem magyar nyelven megjelent nyomtatvanyai : Kot. 1- / Osszeall. Dornyei Sandor, Szavuly Maria. - Budapest : Orszagos Szechenyi Kvt., 2005. - . . . ; 25 cm

ISBN 963-200-492-2

Kot. 1. 1712-1760. - 2005. - 359 p.

DUDEN: Ausspracheworterbuch der deutschen Sprache. - 5. neu bearb. und aktualisierte Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverl., c. 2003. - 894 p. ; 20 cm. - (Duden ; Bd. 6)

ISBN 3-411-04064-5

DUDEN: das Bedeutungsworterbuch. - 3. neu bearb. und erw. Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverl., c. 2002. - 1103 p. ; 20 cm. - (Duden ; Bd. 10)

ISBN 3-411-04103-X

DUDEN: Deutsches Universalworterbuch. - 5. uberarb. Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverl., 2003. - 1892 p. ; 25 cm + 1 CD-ROM

ISBN 3-411-05505-7

DUDEN: Fremdworterbuch. - 8. neu bearb. und erw. Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverlag, c. 2005. - 1104 p. ; 20 cm. - (Duden ; Bd. 5)

ISBN 3-411-04058-0

DUDEN: die Grammatik : Unentbehrlich fur richtiges Dt.. - 7. volling neu erarbeitete und erw. Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverlag, c. 2005. - 1343 p. ; 20 cm. - (Duden ; Bd. 4)

ISBN 3-411-04047-5

DUDEN: Redewendungen : Worterbuch der dt. Idiomatik. - 2. neu bearb. und aktualisierte Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverl., c. 2002. - 955 p. : ill. ; ISBN 3-411-04112-9

DUDEN: Richtiges und gutes Deutsch : Worterbuch der sprachlichen Zweifelsfalle. - 5. Aufl.

- Mannheim etc. : Dudenverl., c. 2005. - 983 p. ; 20 см. - (Duden ; Bd. 9)

ISBN 3-411-04095-5

DUDEN: das Stilwörterbuch. - 8. völlig neu bearb. Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverlag, c. 2001. - 979 p. ; 20 см. - (Duden ; Bd. 2)

ISBN 3-411-04028-9

DUDEN: das Synonymwörterbuch : Ein Wörterbuch sinnverwandter Wörter. + 3. Aufl., völlig neu erarb. - Mannheim etc. : Dudenverlag, c. 2004. - 1104 p. ; 20 см + 1 CD-ROM. - (Duden ; Bd. 8)

ISBN 3-411-04083-1

DUDEN: Zitate und Aussprüche. - 2. neu bearb. und aktualisierte Aufl. - Mannheim etc. : Dudenverl., c. 2002. - 960 p. : ill. ; 20 см. - (Duden ; Bd. 12)

ISBN 3-411-04122-6

ENCKELL, Pierre

Dictionnaire des jurons / Pierre Enckell ; Pref. de Jacques Reda. - Paris : Presses Univ. de France, 2004. - 803 p. ; 23 см

Bibliogr. p. 743-786.

ISBN 2-13-053933-5

GIRODET, Jean

Dictionnaire Bordas des pièges et difficultés de la langue française / Jean Girodet. - Paris : Bordas, 2003. - 896 p. ; 22 см. - (Les referents Bordas)

ISBN 2-04-729830-X

HARENBERG: Das Buch der 1000 Bücher : Autoren, Geschichte, Inhalt und Wirkung / Hrsg. von Joachim Kaiser. - 2. ergänzte, aktualisierte Aufl. - Dortmund : Harenberg, 2002. - 1248 p. : col. ill. ; 25 см

ISBN 3-611-01059-6

LITERATURA polska w przekładach 1981-2004 / Pod. red. Danuty Bilikiewicz-Blanc et al. - Warszawa : Bibl. Nar., 2005. - 928 p. ; 24 см

SŁOWNIK polszczyzny XVI wieku : T. 1 - / Red. naczelny Maria Renata Mayenowa ; Zastępca red. naczelny Franciszek Peplowski. - Warszawa : Ossolineum, 1966. - ; 30 см

Ed. PAN.

ISBN 83-04-00477-1

T. 32. Przemijac-Przodujący / Red. t. Krystyna Wilczewska, Lucyna Woronczakowa. - Warszawa : Inst. Badan Lit. 2004. - X, 521 p. + прил.

ISBN 83-89348-38-1

SVENSK skolordlista. - Norhaven : Norstedts Ordbok, 2004. - XXI, 985 p. ; 19 см

Ed. Svenska Akad. Svenska Spraknamden.

ISBN 91-7227-297-X

WALSH, James E.

Erasmus : On the 500th anniversary of his birth / Comp. James E. Walsh. - Cambridge, Mass : Houghton Libr., 1969. - VIII, 39 p. : facs. ; 23 см

Авт. взет от с. VII.

МЕДИЦИНА, СЕЛСКО СТОПАНСТВО И СПОРТ

DICTIONNAIRE de la pensee medicale / Sous la dir. de Dominique Lecourt. - Paris : Presses Univ. de France, 2004. - XXV, 1270 p. ; 25 см

ISBN 2-13-051602-5

ЕСТЕСТВЕНИ НАУКИ И ТЕХНИКА

ВСЕМИРНАЯ энциклопедия: Биология / Гл. ред. и состав. Мирослав Адамчик. - Минск : Соврем. литератор, 2004. - 832 с. ; 27 см

ISBN 985-14-0657-0

ЭНГ, Том

Цифровая фотография : Справочник / Том Энг ; Пер. с англ. Д. Пуденко. - Москва : АСТ и др., 2004. - 408 с. : с цв. ил. ; 26 см

Библиогр. в края на кн.

ISBN 5-17-019587-7

BAYERISCHE Bibliographie. - Munchen : Beck, 2004. - ; 24 см

До 1996 г. с автор Renate Wiese. - Ed. Bayerische Staatsbibl. 2000. - [2004. - XVII, 1411 ; 25 см

ISBN 3-406-10621-8

Der BROCKHAUS: Naturwissenschaft und Technik : Bd. 1-3. - Mannheim etc. : Brockhaus etc., 2003. - ; 25 см + 1 CD-ROM

ISBN 3-7653-1065-4

Bd. 1. A-Gd. - 756 p. : col. ill.

ISBN 3-7653-1061-1

Bd. 2. Ge-Pg. - 757-1508 p. : col. ill.

ISBN 3-7653-1062-X

Bd. 3. Ph-Z. - 1509-2259 p. : col. ill.

ISBN 3-7653-1063-8

DICTIONAR explicativ pentru stiintele exacte : Industrie usoara : Roman-Englez-German-Francez-Rus : 1. - Bucuresti : Acad. Romane etc., 2003. - ; 24 см
Ed. Acad. Romana. Comis. de Terminol. pentru Stiintele Exacte.

ISBN 973-27-0747-X

1. Textile : Litera A : Roman/Englez/German/Francez/Italian/Rus. - 2003. - XIII, 245 p.

Bibliogr. p. 245. -

ISBN 973-27-1059-4

2. Textile : Litera B : Roman/Englez/German/Francez/Italian/Rus. - 2003. - XIII, 95 p.

Bibliogr. p. 95. -

ISBN 973-27-1060-8

The ENCYCLOPEDIA of animals : A complete visual guide. - Berkeley etc. : Univ. of California Press, 2004. - 608 p. : col. ill. ; 27 см

ISBN 0-520-24406-0

NICCOLI, Riccardo

History of flight : From the flying machine of Leonardo da Vinci to the conquest of the space / Text by Riccardo Niccoli ; Transl. Neil Frazer Davenport, Hugh Swainston. - Vercelli : White Star, 2002. - 320 p. : col. ill. ; 37 см

Bibliogr. p. 314.

ISBN 88-8095-828-3

VOLTI, Rudi

The encyclopedia of science, technology, and society : Vol. 1-3 / Rudi Volti. - Chicago etc. : Fitzroy Dearborn, 1999. - ; 29 см

ISBN 1-57958-151-X

Vol. 1. A-D. - IX, 322, I-43 p. : ill.

Vol. 2. E-N. - 323-712, I-43 p. : ill.

Vol. 3. O-Z. - 713-1158, I-43 p. : ill.

Bibliogr. p. 1145-1158. -

СПРАВОЧНИКИ С ОБЩ ХАРАКТЕР

НОВАЯ Российская энциклопедия : В 12 т. /

Редкол. А. Д. Некипелов - гл. ред. и др. - Москва : Энциклопедия, 2004. - - ; 27 см

ISBN 5-94802-001-0

Т. 1. Россия. - 2004. - 960 с. : с цв. ил.

ISBN 5-94802-003-7

Т. 2. А-Баяр. - 2005. - 960 с. : с цв. ил.

ISBN 5-94802-009-6

НОВЫЙ иллюстрированный энциклопедический словарь / Редкол. В. И. Бородулин и др. - Москва : Большая Рос. энцикл., 1999. - 912 с. : с цв. ил. ; 27 см

ISBN 5-85270-259-5

Der BROCKHAUS: Nobelpreise : Chronik herausragender Leistungen. - 2. Aufl. - Mannheim etc. : Brockhaus, 2004. - 1098 p. : col. ill. ; 25 см

Bibliogr. p. 1075-1078.

ISBN 3-7653-0492-1

BROCKHAUS: Universalexikon : Von A-Z in 26 Bd. / Red. Leitung Annette Zwahr. - Leipzig : Brockhaus, 2003. - ; 22 см

ISBN 3-411-03036-4

Bd. 1. A-Ar. - 336 p. : col. ill.

Bd. 2. As-Besces. - 337-672 p. : col. ill.

Bd. 3. Beset-Bz. - 673-1008 p. : col. ill.

Bd. 4. C-Den. - 1009-1344 p. : col. ill.

Bd. 5. Deo-Einso. - 1345-1680 p. : col. ill.

Bd. 6. Einsp-Fau. - 1681-2016 p. : col. ill.

Bd. 7. Fav-Gans. - 2017-2368 p. : col. ill.

Bd. 8. Gant-Gras. - 2369-2688 p. : col. ill.

Bd. 9. Grat-Hif. - 2689-3040 p. : col. ill.

Bd. 10. Hig-Isk. - 2041-3360 p. : col. ill.

Bd. 11. Isl-Kernk. - 3361-3712 p. : col. ill.

Bd. 12. Kernl-Krim. - 3713-4032 p. : col. ill.

Bd. 13. Krin-Loch. - 4033-4384 p. : col. ill.

Bd. 14. Loci-Mee. - 4385-4704 p. : col. ill.

Bd. 15. Mef-Nar. - 4705-5056 p. : col. ill.

Bd. 16. Nas-Opek. - 5057-5376 p. : col. ill.

Bd. 17. Opel-Pio. - 5377-5728 p. : col. ill.

Bd. 18. Pip-Raus. - 5729-6048 p. : col. ill.

Bd. 19. Raut-Sag. - 6049-6400 p. : col. ill.

Bd. 20. Sah-Schwem. - 6401-6720 p. : col. ill.

Bd. 21. Schwen-Spok. - 6721-7072 p. : col. ill.

Bd. 22. Spol-Talk. - 7073-7392 p. : col. ill.

Bd. 23. Tall-Tyc. - 7393-7744 p. : col. ill.

Bd. 24. Tyd-Vil. - 7745-8064 p. : col. ill.

Bd. 25. Vim-Winda. - 8065-8416 p. : col. ill.

Bd. 26. Windb-Zz. - 8417-8736 p. : col. ill.

HARENBERG: Personenlexikon : 4000 Biogr. aus dem 20. Jh. - Dortmund : Harenberg, 2003. - 1087 p. : ill. ; 25 см

ISBN 3-611-00893-1

Le PETIT Larousse compact : En couleurs. - Paris : Larousse, 2000. - 1786, LXXX p. ; 23 см

ISBN 2-03-530501-2

Le PETIT Larousse : Grand format en couleurs. - Paris : Larousse, 2000. - 1874, LXXX p. ; 29 см

ISBN 2-03-530401-6

Редактор Елха Денева

ИНИЦИАТИВА „ПОДАРЯВАМЕ БЪЛГАРСКАТА КНИГА НА ЕВРОПА“

През 2006 г. Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ спечели проект, финасиран от Министерството на външните работи, по Комуникационната стратегия за присъединяване на Република България към Европейския съюз (Работна програма 2006) на стойност 15 944 лв. Инициативата „Подаряваме българската книга на Европа“ е продължение на програмата за разкриване на уникалното българско национално книжовно и документално богатство като неразделна част от европейската културна идентичност, реализирана от Националната библиотека на България.

Основната идея е да се даде възможност на гражданите на Европа, четящи или ползвайки услугите на големите европейски библиотеки и на големите информационни и културни центрове в страните на ЕС, да се запознаят по възможно най-добрия и ползотворен начин – чрез книгите, с културата, природните забележителности и общества и икономически живот, с България като бъдещ член на ЕС. Тази цел беше постигната чрез закупуване и изпращане на български книги в центровете, които могат да популяризират българската култура и цивилизация, и с това да допринесат за изграждането на позитивен образ на страната ни.

Бяха закупени 301 тома книги, представляващи националната ни култура и цивилизация, издадени от водещи български издателства на официалните езици на европейските институции (английски, френски, немски, испански и италиански). Книгите са изпратени в 55 национални и академични библиотеки, 8 български културни институти и организации и в 7 български общности в Европа.

Инициативата „Подаряваме българската книга на Европа“ имаше широк отклик в страните от ЕС, доказателство за което са многобройните благодарствени писма от различни европейски информационни институции.

ПОКАЗАЛЦИ НА СТАТИИТЕ И АВТОРИТЕ В „БИБЛИОТЕКА“ ПРЕЗ 2006 Г.

ТЕМАТИЧЕН ПОКАЗАЛЕЦ

ПРОФЕСИЯ

Александров, Иван. Колекцията от книги по нумизматика в Народна библиотека „Петко Славейков“ – Велико Търново. – № 2, 27–30.

Илиева, Стефка. Проектиране и организиране на програми за обучение на библиотекари. – № 6, 21–25.

Попова, Ели. Българските библиотеки и информацията за Европейския съюз. – № 2, 5–13.

Попова, Ели. Служебните публикации в отдел „Официални издания“ – ползването им по хронологичен, тематичен и езиков признак. – № 3–4, 21–25.

Русинова, Евгения. Имидж и библиотека: някои аспекти. – № 1, 5–10.

Русинова, Евгения. Библиотеката в епохата на глобализацията – проблеми на подхода. – № 3–4, 14–20.

Стефанова, Димитрийка. Библиотечно обслужване на хората с увредено зрение в България. – № 2, 14–26.

ЕКСПЕРТНА ПОМОЩ

Ахчийска, Лозинка, Боряна Табакова. Допълнения към „Таблицы на десетичната класификация“. – № 3–4, 26–30.

ПРИНОСИ

Правдомирова, Донка. Академик Дмитрий Сергеевич Лихачов и България. – № 6, 45–49.

ЮБИЛЕЙ

Ганчев, Ганчо. Да уважаваме миналото, да изграждаме бъдещето. Интервю със ст.н.с. д-р Александра Дипчикова, главен редактор на сп. „Библиотека“, по случай нейната 60-годишнина. – № 5, 5–11.

Куманов, Милен. Велчо Ковачев за... Велчо Ковачев. – № 3–4, 42–48.

Недкова, Константина. Цена почтеността, ненавиждам войнстващата посредственост. Интервю с доц. Нина Шуманова. – № 6, 26–29.

Правдомирова, Донка. 50 години Регионална библиотека „Сава Доброплодни“ – Сливен. – № 2, 31–33.

СЪБИТИЯ

Аргирова-Герасимова, Мария, Цветана Стайкова, Евгения Станчева. Достойно представяне на Централната библиотека на БАН в дните на Националната библиотечна седмица. – № 3–4, 8–10.

Борисова, Тошка. Тенденции в развитието на електронното публикуване в България. – № 1, 17–23.

България бе домакин на престижен форум. – № 6, 5–7.

Да подарим книга! – № 3–4, 11.

Изложбата „Леонардо до Винчи“. – № 5, 12–13.

Попова, Ели. С модерни библиотеки – достойно в Европа. – № 3–4, 12–13.

Правдомирова, Донка. 100 години от рождението на акад. Д. С. Лихачов. – № 5, с. 37.

Христова, Боряна. „Бъдете преблагословени, о вий, Методий и Кирил...“ – № 3–4, 5–7.

ДИСКУСИОННО

Калайджиева, Константинка. Ще събуди ли европейския принц спящата красавица. – № 3–4, 75–89.

АКТУАЛНО

Ганчева, Нели. Проблемът за библиографското обхващане на чуждестранната

Кирило-Методиевска литература. – № 5, 14–24.

Горман, Майкъл. Правилният и погрешният ход. – № 6, 8–20.

Чернев, Чавдар. Забравихме перото, помним само чадъра. Библиографски обзор на произведенията на Георги Марков. – № 5, 25–32.

МИНАЛО

Георгиев, Любомир Кл. Епископ Никола Станиславич начело на българите католици в Дунавската империя. – 0 6, 38–44.

Михайлов, Пело. Дейността на Райчо Каролев като директор на Народната библиотека в София. – № 2, 34–39.

Младенова, Мария. Списание „Училищен преглед“ и ролята му за развитие на библиотекознанието от началото до средата на 40-те години на XX век. – № 3–4, 49–57.

Поппетров, Николай. Щрихи към биографията на Боян Пенев. – № 6, 34–37.

ЛИЦА

Ангелова, Росица. Обществена и педагогическа дейност на Фотина Момерова. – № 1, 43–46.

Йотова, Рени. Библиотеката – пространство на свободата. Интервю с Лиз Бисонет, директор на Библиотеката и националните архиви на Квебек. – № 3–4, 93–96.

Узунова, Елена. Проф. Беньо Цонев и славянската ръкописна сбирка на Народната библиотека в София. – № 1, 37–42.

АРХИВИ

Пенчева, Румяна. Записките на Алипия Влайков. – № 1, 47–55.

СЪКРОВИЩА В КНИГОХРАНИЛИЩАТА

Ангелова, Анна. Една „забележителна книга“ във фонда на УБ „Св. Климент Охридски“. – № 6, 30–37.

Пенчева, Румяна. Личната библиотека на Т. Г. Влайков. – № 5, 38–42.

СВЕТОВНИ БИБЛИОТЕКИ

Бакши, Ким. Книгите са мои синове. – № 5, 74–79.

ЧУЖД ОПИТ

Енчева, Мария. Немският опит в дистанционното продължаващо образование на библиотекари и информационни специалисти. – № 1, 24–29.

Кръстева, Силвия, Виолета Христова. Да открием твореца в себе си. Две мнения за срещата с разказвачката на приказки Катарина Ритер. – № 3–4, 62–65.

КРЪГОЗОР

Ангелова, Красимира, Мария Прастек-Самокова, Малгожата Кисиловска. „Славянско библиотекознание?“ – № 5, 43–56.

Вранчева, Свободна. Архитектурата на библиотеките – митове и реалност. – № 3–4, 31–41.

Миланова, Милена. Правила за библиографско описание в немскоезичните страни. – № 5, 57–63.

Фрей, Томас. Бъдещето на библиотеки – началото на големи трансформации. – № 1, 11–16.

ЛЮБОПИТНО

Костова, Ива. Професионалният продукт „GREENSTONE“ и изграждането на електронни библиотеки. – № 2, 40–48.

Ружди, Нелифер. Библиотеките в глобалната епоха. – № 6, 50–53.

Стайков, Марио. Съвременното лице на ЦБ на БАН. – № 5, 33–36.

ОТКЛИК

Владова, Силвия. Справочник – каталог по царските колекции. – №2, 52–54.

Казански, Никола. Хуманитарната библиография – хуманитарен порядък на инфосферата. – № 3–4, 68–74.

Личкова, Мария. Биобиблиография за Владимир Арденски. – № 5, 73.

Мильов, Симеон. Биобиблиография за Елена Огнянова. – № 2, с. 55.

Младенова, Мария. Две приносни книги за библиотечната етика. – № 5, 68–72.

Момчилова, Емилия. Библиотеките на БАН в служба на науката. – № 2, 49–51.

Панчева, Цветанка. Биобиблиография за Антон Дончев. – № 30–34.

Савов, Сава. Летопис за живота и творчеството на Гео Милев. – № 2, 56–57.

Фурнаджиева, Елена. Възрожденска Акарджа и Стара Загора. № 1, 35–36.

Янакиева, Татяна. Славистичната памет на България. Колекция „Славика“ на Университетската библиотека. – № 5, 64–67.

ПРЕДСТОЯЩО

Бошнакова, Милкана. Книга IX на „Обзор на архивните фондове, колекции и единични постъпления, съхранявани в Българския исторически архив. – № 3–4, 90–92.

НОВИНИ

Бертрам, Симоне. Четенето – инвестиция за бъдещето. – № 1, 61–62.

НОВИНИ ОТ СВУБИТ

Владиминова, Надя. Информационно разнообразие на света. – № 3–4, 60–61.

Недкова, Константина. В Европа – с най-доброто от традициите. – № 3–4, 58–59.

ПИШАТ НИ

Манчева, Николина. Жив е огънят в Народно читалище „Христо Ботев“. – № 3–4, 66–67.

IN MEMORIAM

Анелия Вълчева (1921–2005). – № 1, 63–64.
Вера Тренкова (1943–2006). – № 2, с. 48.
Елена Кирова (1919–2006). – № 5, с. 42.
Михаил Станчев (–2006). – № 2, с. 30.
Светлана Константинова (1961–2006). – № 1, с. 23.

БИБЛИОГРАФСКИ СПРАВКИ. – № 1, 56–60; № 5, 80–88.

НОВИ СПРАВОЧНИЦИ В НБКМ. – № 2, 58–64; № 6, 59–64.

КАЛЕНДАР'2007. – № 6, 54–58.

ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ НА АВТОРИТЕ

Ангелова, А. № 6, 30–37.

Ангелова, К. № 5, 43–56.

Аргирова-Герасимова, М. № 3–4, 8–10.

Ахчийска, Л. № 3–4, 26–30.

Бакши, К. № 5, 74–79.

Бошнакова, М. № 3–4, 90–92.

Владиминова, Н. № 3–4, 60–61.

Владова, С. № 2, 52–54.

Вранчева, С. № 3–4, 31–41.

Ганчев, Г. № 5, 5–11.

Ганчева, Н. № 5, 14–24.

Георгиев, Л. Кл. № 6, 38–44.

Горман, М. № 6, 8–20.

Денева, Е. № 1, 56–60; № 2, 58–64; № 5, 80–88; № 6, 59–64.

Дживодерова, Б. № 3–4, с. 30.

Дириманова, Г. № 2, 30.

Илиева, С. № 6, 21–25.

Йотова, Р. № 3–4, 93–96.

Казански, Н. № 3–4, 68–74.

Калайджиева, К. № 1, 63–64; № 3–4, 75–89.

Кисилова, М. № 5, 43–56.

Костова, И. № 2, 40–48.

Кръстева, С. № 3–4, 62–65.

Куманов, М. № 3–4, 42–48.

Личкова, М. № 5, 73.

Манчева, Н. № 3–4, 66–67.

Миланова, М. № 5, 57–63.

Мильов, С. № 2, с. 55.

Михайлов, П. № 2, 34–39.

Младенова, М. № 3–4, 49–57; № 5, 68–72.

Момчилова, Е. № 2, 49–51.

Недкова, К. № 3–4, 58–59; № 6, 26–29.

Пенчева, Р. № 1, 47–55; № 5, 38–42.

Попова, Е. № 3–4, 12–13; № 3–4, 21–25.

Поппетров, Н. № 6, 34, 37.

Правдомирова, Д. № 2, 31–33; № 5, с. 37; 45–49.

Прастек-Самокова, М. № 5, 43–56.

Ружди, Н. № 6, 50–53.

Русинова, Е. № 1, 5–10; № 3–4, 14–20.

Савов, С. № 2, 56–57.

Скопцова, С. № 2, 30.

Стайков, М. 5, 33–36.

Стайкова, Ц. № 3–4, 8–10.

Станчева, Е. № 3–4, 8–10.

Табакова, Б. № 3–4, 26–30.

Толева, П. № 6, 54–58.

Христова, Б. № 3–4, 5–7.

Христова, В. № 3–4, 62–65.

Чернев, Ч. № 5, 25–32.

Янакиева, Т. № 5, 64–67.